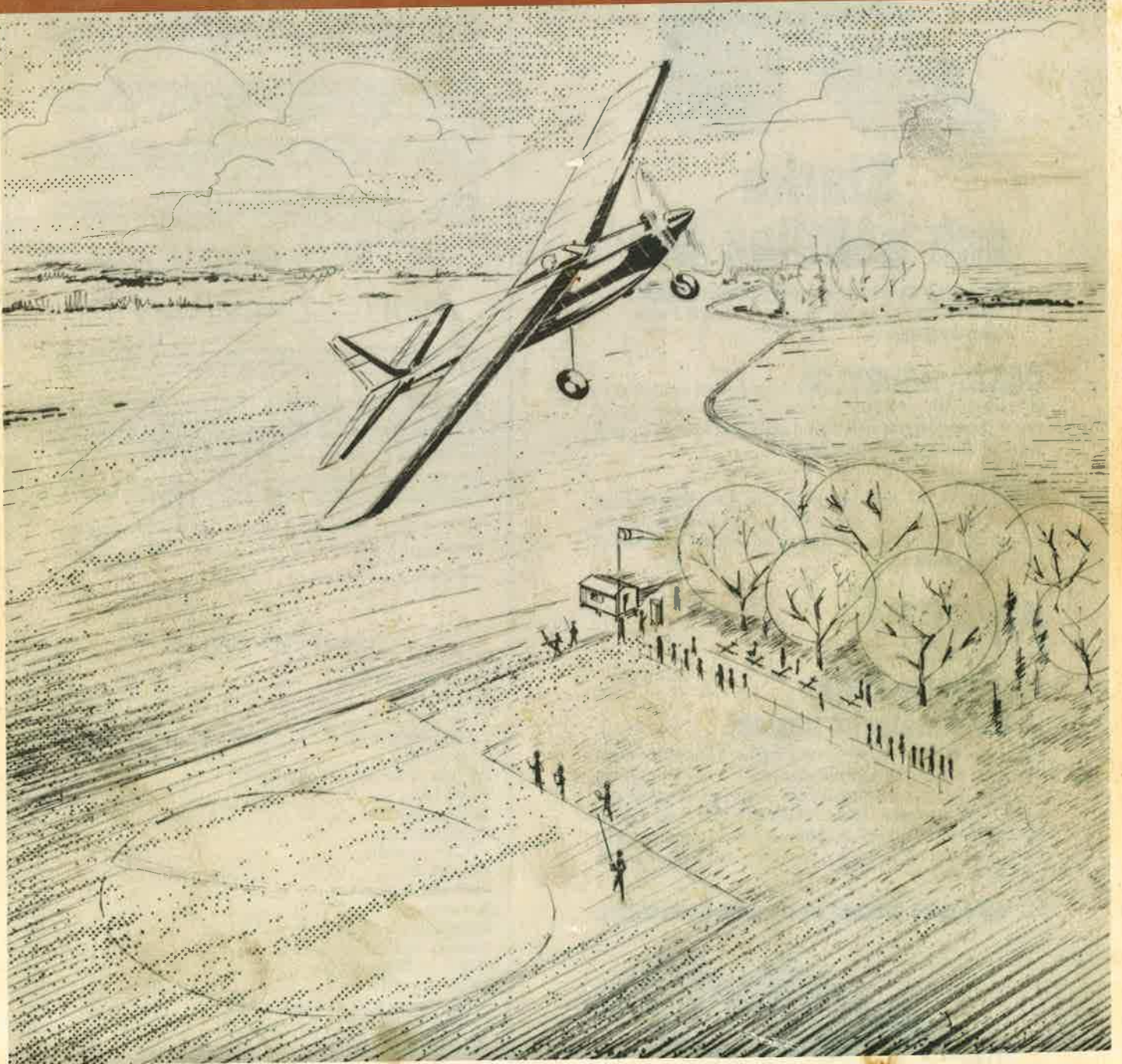

EA

MODELLFLYGNYTT

ORGAN FÖR
SVERIGES
MODELLFLYGFÖRBUND

3
1968

Starka och pålitliga lim

är A och O för ett gediget modellbygge. Casco har limtyper för varje detalj i alla slag av byggen.

CASCO HOBBYLIM är speciallimmet när man fordrar en stark, vattenfast och osynlig limfog. Casco Hobbylim är snabbtorkande och dessutom lätt att komma åt med överallt tack vare den långa spetsen.

CASCOL är ett vinylhartslim som ger utomordentligt starka fogar vid trälimningar. Cascol torkar långsammare och är därför idealiskt vid limning av detaljer som kräver längre "öppen tid".

NYHET!

CASCOFEN EPOXI — det lödstarka limmet

Cascofen Epoxi limmar de flesta material. Speciellt användbart i stället för lödning av metaller eller vid sammanfogning av metall mot trä. Landningshjulen sitter t.ex. bergfast limmade med Cascofen Epoxi. Utblandat med t.ex. metallpulver, trämjöl eller t.o.m. potatismjöl bildar Cascofen Epoxi dessutom ett utmärkt spackel, som fyller och fäster stenhårt utan att sjunka.

Ett exklusivt yrkeslim - nu som hemmalim.

— starkaste märke för lim

SMFF

SMFF bildades 1957 och har klubbar, klubbmedlemmar och enskilda personer som medlemmar. SMFF är anslutet till Kungl. Svenska Aeroklubben och Svenska Interplanetariska Sällskapet samt genom vissa klubbar till Svenska Flygeportförbundet.

FÖRBUNDEXPEDITION: Box 11060, 600 11 Norrköping 11. Tel 011/133136 (Ingegerd Kalén) eller 011/135807 (Ragnar Åhman), Postgärd 518 165.

FÖRBUNDSSTYRELSE: Ordförande Tore Löödin, Örmångsg. 65A, 162 31 Vällingby 3, 08/895507. Vice ordförande Gunnar Kalén, Svarvareg. 9, 603 60 Norrköping, 011/133136. Sekretärsare Lennarth Larsson, Dalv. 56, 183 41 Täby, 08/7553610. Kassör Karl-Anders Ericsson, N. Kyrkog. 28A, 571 00 Hjärmsand, 0811/15378. Ledamot Carl-Göran Sundstedt, Norrlandsg. 34B, 752 29 Uppsala, 018/115936. Suppleanter Olof Hansson, Torbjörnallén 3, 417 29 Göteborg H, 031/223026, Nils-Olof Roslund, Holbergsg. 83, 161 57 Bromma, 08/373447.

GRENSTYRELSE, FRIFLYG: Grenchef Ingemar Alm, Midgårdsv. 2, 183 42 Täby, 0762/12584. Ledamöter Bo Modéér, Schlytersv. 41, 126 50 Hägersten, 08/457521. Bengt Johansson, Lidv. 16, 135 00 Tyresö, 08/7126071, Suppleant Evald Lindgren, 733 00 Sala.

GRENSTYRELSE, LINFLYG: Grenchef Harald Sanne, Släggbacken 7, 171 57 Solna, 08/834626. Vice grenchef Ove Andersson, Åeg. 2C, 724 63 Västerås, 021/131742. Ledamot Ulf Larsson, Kopparsv. 21, 170 20 Källhäll, 0758/51073. Suppleant Ove Kjellberg, Solv. 8, 170 24 Skälby, 08/389463.

GRENSTYRELSE, RADIOFLYG: Grenchef Gunnar Hofmann, Docentg. 1A, 214 52 Malmö S, 040/921072. Vice grenchef Dieter Schulz, Järnlundsv. 3, 121 72 Johanneshov, 08/191806. Ledamot Björn Wängström, Frejg. 4, 590 50 Vikingstad, 013/81372. Suppleant Bertil Attervik, Kapplandsg. 50, 414 76 Göteborg V, 031/41326.

GRENSTYRELSE, RAKETFLYG: Grenchef Lars Andersson, Tycho Braheg. 35, 216 12 Limhamn, 049/51662. Vice grenchef Olle Olsson, Bokebergsg. 19, 218 00 Håsläholm, 0451/15720. Ledamot Anders Ahnevall, Vallonv. 5, 730 50 Skultuna, 021/70479. Suppleant Ola Svensson, c/o Sandberg, Södra Förstadsg. 10, 211 40 Malmö.

FÖRBUNDSRÅD (utom ovanstående ledamöter): Lennart Hansson, Limhamnsv. 10C, 217 59 Malmö V, 040/914710. Erik Björnwall, Trestegsg. 69, 603 63 Norrköping, 011/126346. Ace Johansson, Box 1729, 791 00 Falun, 023/11166.

REVISORER: Björn Wängström, Frejg. 4, 590 50 Vikingstad, 013/81372. Curt-Erik Schön, Vretsg. 23, 382 37 Linköping, 013/126913. Suppleanter Bertil Westin, Råbykorset 11, 724 69 Västerås, 021/185517. Bo Modéér, Schlytersv. 41, 126 50 Hägersten, 08/457521.

MODELLFLYGNytt

MFN är organ för SMFF och utlämnas till prenumeranter och förbundets samtliga medlemmar. Tidsningen utkommer med sex nummer per år; 1 februari, april, juni och september, 15 oktober samt 15 december.

REDAKTION: Göran Alseby, Carl-Gustav Ahremsmark, Gunnar Landin, Gunnel Anderson. Västra Strandv. 11, 590 56 Hjulströ, 013/59835 (Alseby). Fackredaktörer: Friflyg Sven Olof Lindén, Hovstav. 15, 703 63 Örebro, 019/182179. Linflyg Ulf Larsson, Kopparsv. 21, 170 20 Källhäll, 0758/51073. Radioflyg Jan Levenstam, Mov. 26, 162 20 Vällingby, 08/361832. Raketflyg Gert Ericsson, Skyttv. 4B, 730 50 Skultuna, 021/70722. Utbildning Carl-Göran Sundstedt, Norrlandsg. 34B, 752 29 Uppsala, 018/115936.

ANNONSER: Nils-Olof Roelund, Holbergsg. 83, 161 57 Bromma, 08/373447. Prislista sändes på begäran. Förbundsmedlemmar får kostnadsfritt införa en radannonser per år (MFN förbehåller sig rätten att förkorta och ändra i manus).

DISTRIBUTION: Bengt Martinelle, Nils Löparev. 29, 140 41 Sorunda, 0753/44293.

PRENUMERATION: Pris 10 kr per år. Per postgiro 518 165, 600 11 Norrköping 11.

LÖSNUMMER: Säljes 1 mån av tillgång för 2 kr styck.

INNEHÅLL

	Sida
Tyst RC-kavalkad	4
Skyltfönstret	8
TWA 15	10
Linflygnotiser	12
Press stopp	13
På jakt efter dolda resurser	14
Pileträffen	16
Tävlingsnotiser	18
Friflygnotiser	19
VT för radioflyg	21
FAI GG-2	22
Var med i centrum	23
Motorer	23
Klubbsida	25
Godnattsaga	25
SMFF i nådiga luntan	26
KSÅK och FSF	27
Modellflygarens egen målarbok	28
Tävlingskalender	30
Läsarnas Parlament	31

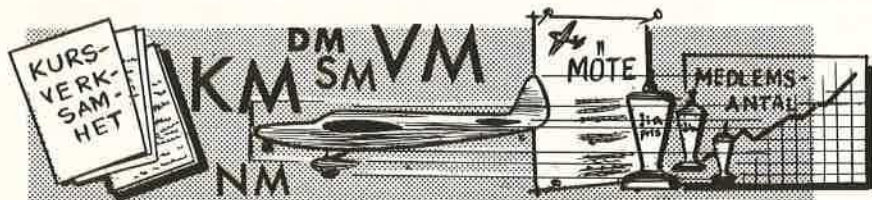
OMSLAG

Omslagsbilden visar LEN:s nya RC-flygfält.
Teckning: Stig Nilsson

NÄSTA NUMMER

Nästa nummer utkommer omkring den 1 september. Manus med nyhetskaraktär ska vara red tillhanda före juli månads utgång, övriga före juni månads utgång.

MODELLFLYGNYTT

KLASSBETECKNINGAR

Då MFN i vissa sammanhang beskylls för att använda "kryptiska beteckningar" på modellflygets tävlingsklasser och då frilygets grenkonferens kände sig föranlåtten att rekommendera FAI:s klassbeteckningar för användande, vill red göra följande klarläggande:

Huvuddelen av de svenska och översättningarna av de internationella modellflygreglerna utgavs i omarbetat skick i föl av KSAK, som är högsta beslutande myndighet i Sverige i detta avseende. Regelbearbetningen gjordes av KSAK:s Modellflygkommitté med ledamoten Hans Schmitterlöw som primus motor. SMFF:s Riksstämmors och grenchefers rekommendationer beaktades. Kommitténs förslag fastställdes av FSF i samråd med KSAK:s verkställande utskott den 21 april 1967 och gäller alltså från denna dag. Beslutet innebär bl a att FAI:s klassbeteckningar (Se MFN 6/67 sid 24) ska användas även i Sverige och att tidigare använda beteckningar är inaktuella.

ARALDITENS HÅLLFASTHET

I artikeln om araldit i föregående nummer hänvisade vi till prov gjorda vid Chalmers Provningsanstalt. För tydlighetens skull borde vi ha nämnt att anstalten har tystnadsplikt en förutsättning för att industrin med förtroende ska kunna anlita den t ex i ett utvecklingsskede. Men ingen utomstående kan vända sig till anstalten och få reda på resultat av ett utfört arbete. Som köpare kan man endast be säljaren att få se ett provningsprotokoll, som bara innehåller vad säljaren bett att få provat. Därmed inte sagt att just resultatet i Chalmers aralditprovning skulle vara ofullständiga.

FRITIDSGRUPPER UTOM- OCH INOMHUS

Begreppen virrar gärna till sig, när det handlar om pengar. De förslag till aktivitetsprogram för fritidsgrupper som gick ut från expeditionen tidigt i våras är inte alls något måste för klubben att följa. Genomtänkta är de, men ingen-ting hindrar att man tänker i andra banor.

Just nu bör det finnas gott om lust att vara utomhus och flyga. Sådant kan också rapporteras som fritidsgrupp, om man nämligen bestämmer sig för att använda t ex torsdagskvällarna 10 veckor framöver med att övningsflyga. Enligt lagen om vädrets obeständighet regnar det förstas varannan torsdag, men då samlas gruppen inomhus och förbereder sig för bättre dagar i stället.

Kom bara ihåg att tävlingar inte får räknas med i fritidsgruppens sysslor. Ett undantag är förstas individuella kraftmätningar inom gruppen. Andersson kan mycket väl försöka klå Pettersson och Johansson och de andra sju gruppdeltagarna i termikjakt under övningsflygandet på torsdagskvällarna, men om man ordnar ett DM en torsdag och tävlar mot gossarne från Knisslinge gillas det inte som fritidsgrupparbete.

MODERNISERA KLUBBAFTNARNA

SMFF kommer innanhösten med en ganska omfattande förteckning på film, bildband och ljudband som är lämpade för klubbarnas studie- och trivselkvällar. Dessutom ska förbundet nu när pengarna finns börja göra egna saker i den här branschen. Först görs en stillfilm med arbetsnamnet "Modellflyg - en mångsidig hobby".

Fler än en klubb har funderat på hur man kommer åt visningsmaskineri för sådana här fina saker. Förutsättningarna varierar naturligtvis; på en del ställen får man låna projektorer och bandspelare i någon skola, somliga lånar hos något studieförbund, andra hos fritidsnämnden eller vad den kommunala serviceinstansen kan heta.

Genomgående för alla utlånare är att man är rädd om de ofta ganska dyra maskinerna och ogärna ser dem i händerna på klåpare. Städernas ungdomsstyrelser, och många landskommuners med, ordnar därför kurser i skötseln av "audivisuella hjälpmedel". På många ställen är det en förutsättning för att klubben ska få låna filmapparater, att man har en eller ett par man som lärt sig att hantera dem i någon kommunal kurs. Yrkesverksamma lärare och biografmaskinister brukar godkännas också.

De klubbar som inte har biomaskinister bland medlemmarna bör alltså ta reda på hur möjligheterna är på hemmaplan. Det är väl använda pengar att kosta på en AV-kurs för en eller ett par man i klubben. Då slipper man den alltför pinsamma stämningen när alla trettisju klubbmedlemmarna plus morbror Anton och kusinerna från Nästgårds samlats för att titta på VM-filmen och ingen kan sköta projektorn.

NYA KLUBBAR I SMFF

Följande klubbar har registrerats i SMFF och vi hälsar dem välkomna i vårt förbund:

Waxholms MFK, The Racers, Skärblacka, Grums Raket Sällskap, Karlskoga MFK, MFK Jordfräsarna, Köping, MFK "Tofsen", Hedemora, Avesta Båt o Modellflygklubb, MFK Guldfåglarna, Sala och Lidingö MFK

SMFF:s MEDLEMSANTAL

Klubbregistret per den 31 december 1967 har utsänts av förbundsexpeditionen. Som framgick av verksamhetsberättelsen i MN 6/67 är fjolårstrenden sjunkande, vilket styrelsen bedömer bero på flyttningen av expeditionen.

Antal registrerade klubbar i SMFF 1967 var 92, antal klubbmedlemmar 1592 och direktanslutna 175. MN hade 30 utomstående prenumeranter. 70 klubbar sysslade med radioflyg, 61 med linflyg, 56 med frilyg och 8 med raketflyg. 342 tävlingslicenser var lösta och fördelade sig med 159 i frilyg, 93 i radioflyg, 66 i linflyg och 24 i raketflyg.

TYST RC-KAVALKAD AV CARL-GUSTAF AHREMARK

Tyskland har under de senaste åren haft ett väldigt uppsving för RC-segelflygning och detta har resulterat i anordnandet av ett stort antal tävlingar med talrika deltagare. Det har också givit till resultat att Tyskland har de flesta världsrekorden i RC-segelkategorin. Georg Friedrich håller inte mindre än fyra stycken. Uthållighet 12t2 min, 13 s Distans rak linje 18,7 km, Distans slutna bana 136,156 km, Höjd 1296 m. Hur skulle det vara med några svenska rekordförsök? Georg Friedrich har konstruerat ett antal modeller, bl a Mistral, Stratos, Pegasus och Uranus och där är väl den sistnämnda, använd vid världsrekordflygningar, den mesta kända och den ses här i treplanskiss.

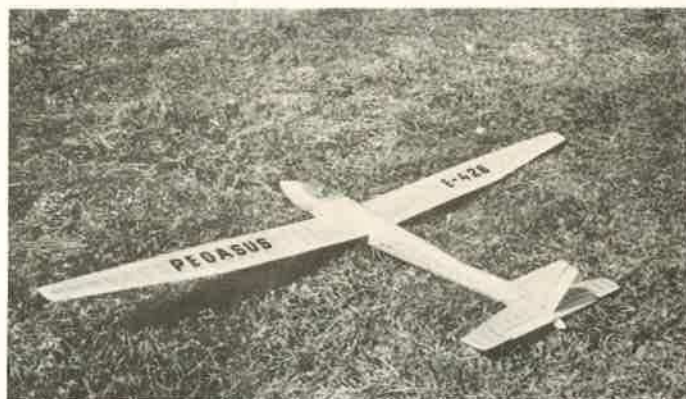
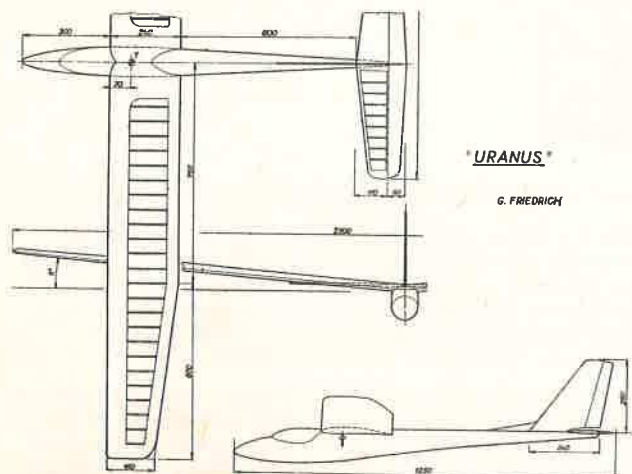
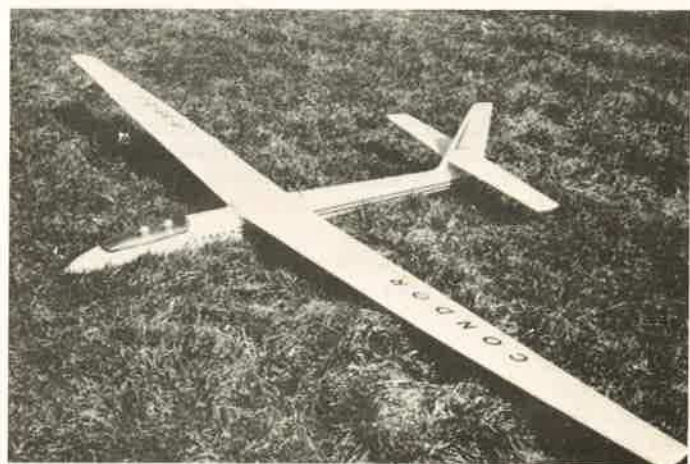
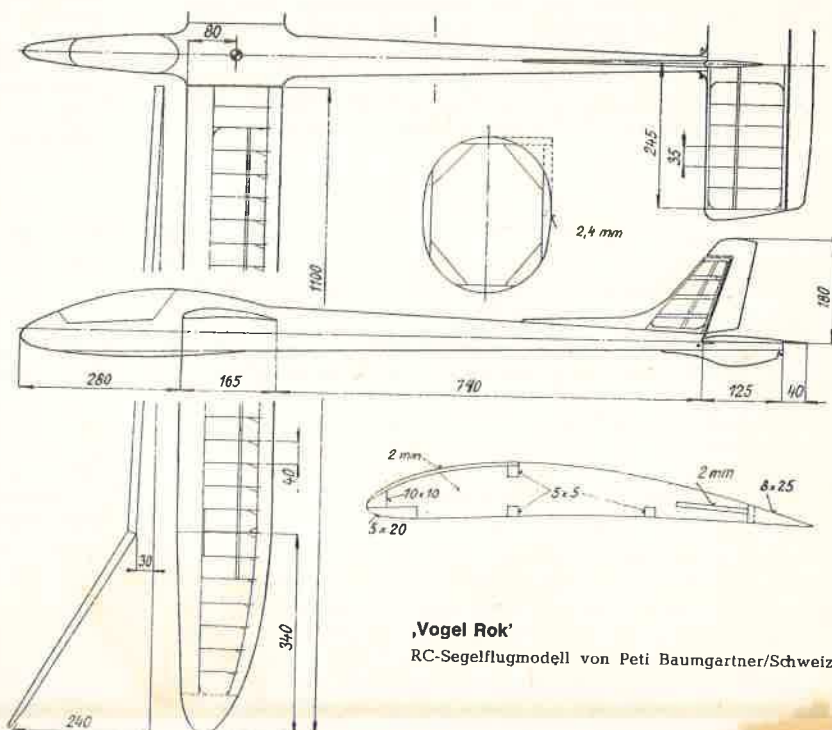
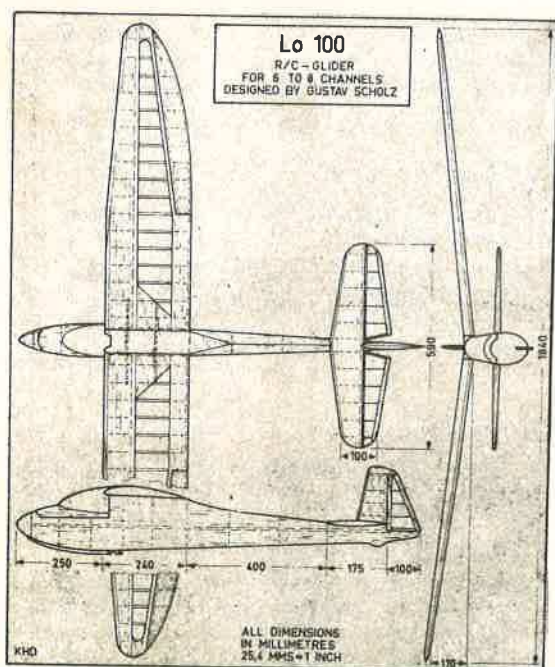

Foto: WALTER BORNHÄUSER

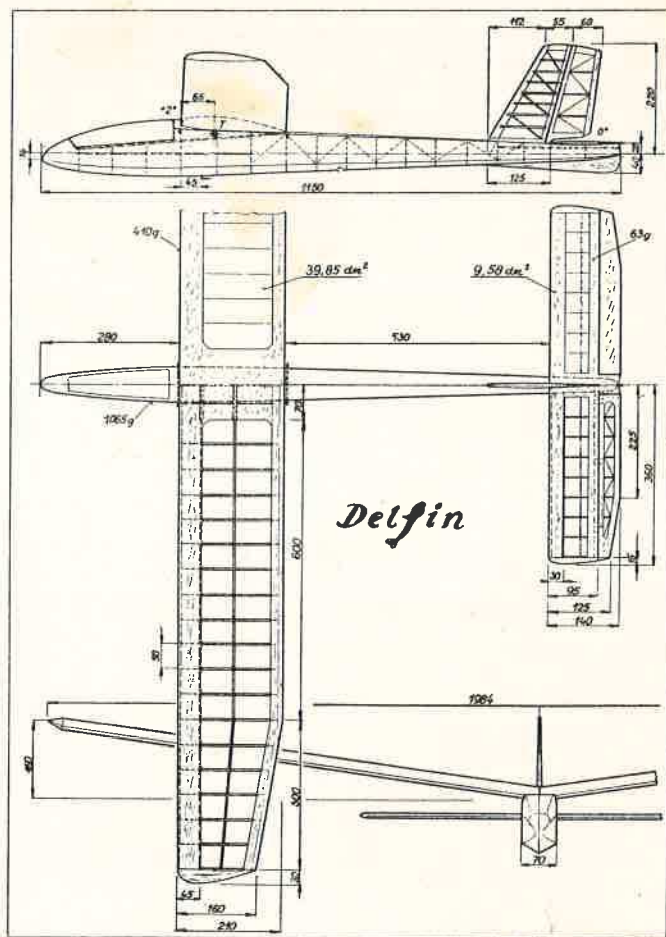
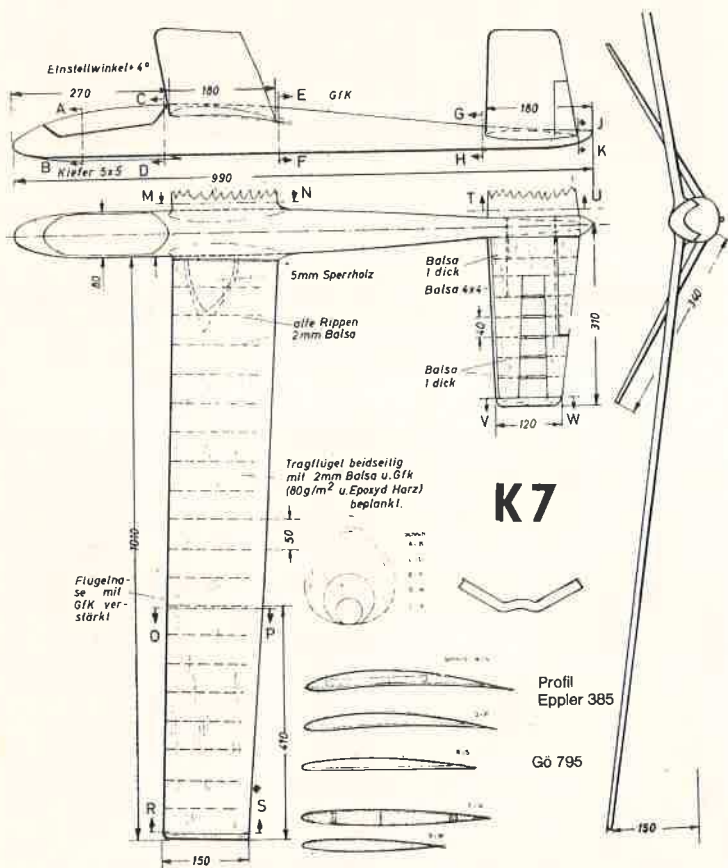
En annan känd tysk konstruktör av RC-segelmodeller är Gustav Scholz som stått fadder till många kända modeller. En av dessa är FOKA, Skalamodell av ett högvärdigt polskt segelflygplan, som har tagits fram som byggsats av Graupner och som beskrivs närmare i Skyltfönstret. LO 100 är också en skalamodell, av ett tyskt segelflygplan, som flugget av Albert Falderbaum stod för många eleganta uppvisningar vid 50-talets svenska flygdagar. Modellen har helt plankad kropp och även vinge och stabilisator är till stor del flakklädda. Den har alla roder och är avsedd för 6/8 kanaler. Måtten framgår av ritningen.

Även i Schweiz är RC-segel populärt och vi visar här Vogel Rok konstruerad av Peti Baumgartner, är intressant därför att den närmast är en radiostyrd A2-modell och den har visat sig mycket lyckad och gett konstruktören segern i Schweiz SM för hangsegelflyg.

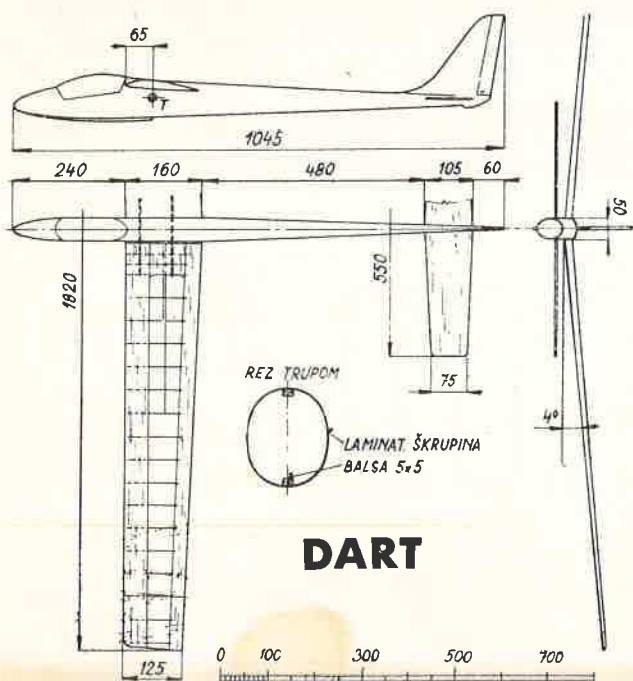

'Vogel Rok'
RC-Segelflugmodell von Peti Baumgartner/Schweiz

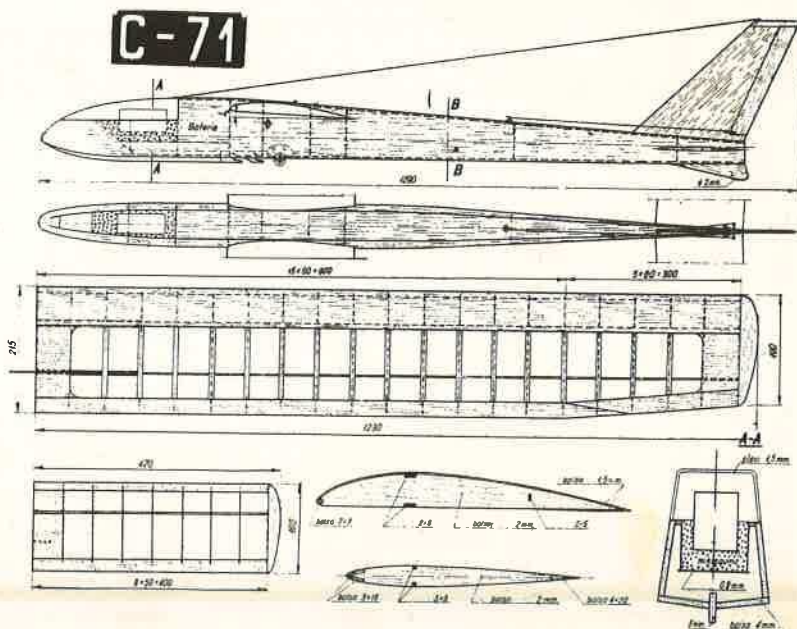
En extrem modell är K7 som är den 7:e i en serie modeller som Werner Thiess utvecklat. Den har en kropp i plast (Epoxydharz) och vingen är klädd med 2 mm balsa som sedan glasfiberförstärks.

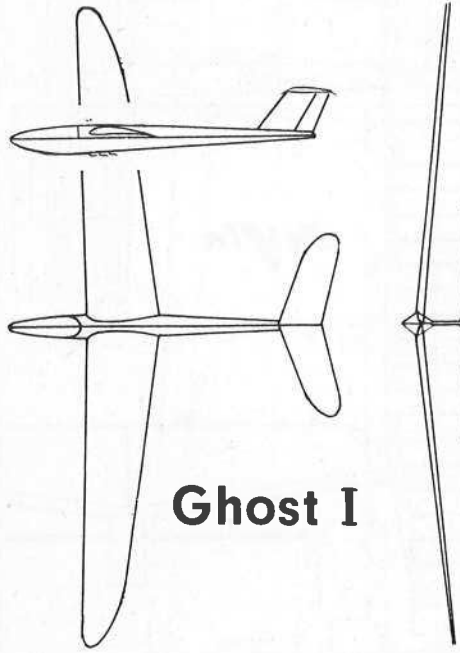
Från Polen kommer DART konstr av O Vitasek. Den har kroppen tillverkad i glasfiber, i övrigt balsa, och har en vingyta på 26 dm² med en vingbelastning av 40 gr/dm². Modellen slog 1966 ett polskt hastighetsrekord med 41,5 km/tim.

Georg Friedrichs tidigare nämnda världsrekord på 12t2 min, flögs i juni 1966 i Rana, Tjeckoslovakien, och vid samma tillfälle slogs ett tjeckiskt rekord på 4 tim 36 min 21 sek av Radoslav Cizek med hans här visade modell "Delfin". Modellen är genomgående byggd i balsa och klädd med 1,5 mm flak. Profilen är en Clark Y och vikten var 1538 gr vilket gav en vingbelastning av 31,25 gr/dm². Graupner Varioton-Variphon på höjd-sidoroder. En annan mycket trevlig tjeckisk modell är C-71 konstr av C Cimoszko som trots sin mycket enkla uppbyggnad av flak ser snygg och elegant ut.

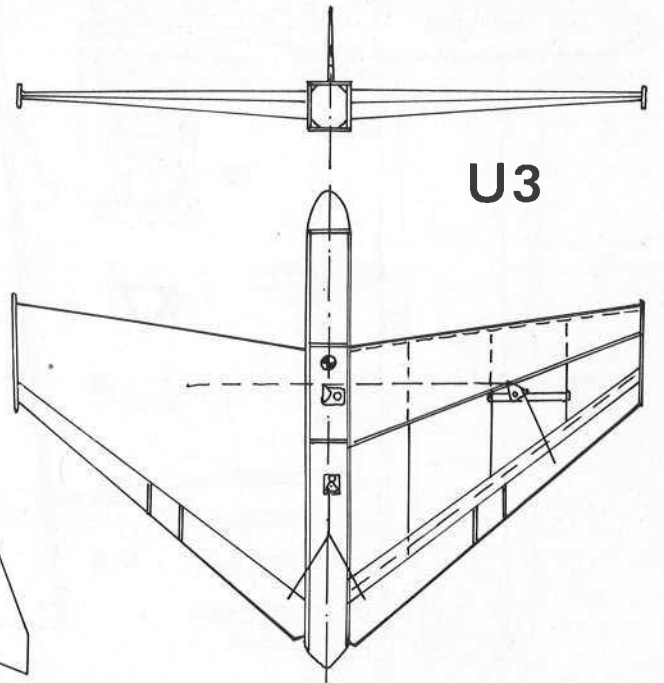

Ghost I är en norsk modell med vilken konstruktören Ottar Stensbol har satt ett norskt uthållighetsrekord på 55 min 37 sek fluget i termik. Den är konstruerad för termikflygning men kan också flygas på hang om vinden ej är för hård. Spännvidden är 202 cm, vingytan 32 dm^2 , vingprofil Eppler 385, stabprofil Clark Y och flygvikten 750 gram. Konstruktionen är relativt enkel med kroppen byggd i furu och balsa medan ving och stjärtytor är i balsa och sidenklädda. Radioanläggning har varit Grundig eller Webra Pico med Bellamatic II.

Ghost I

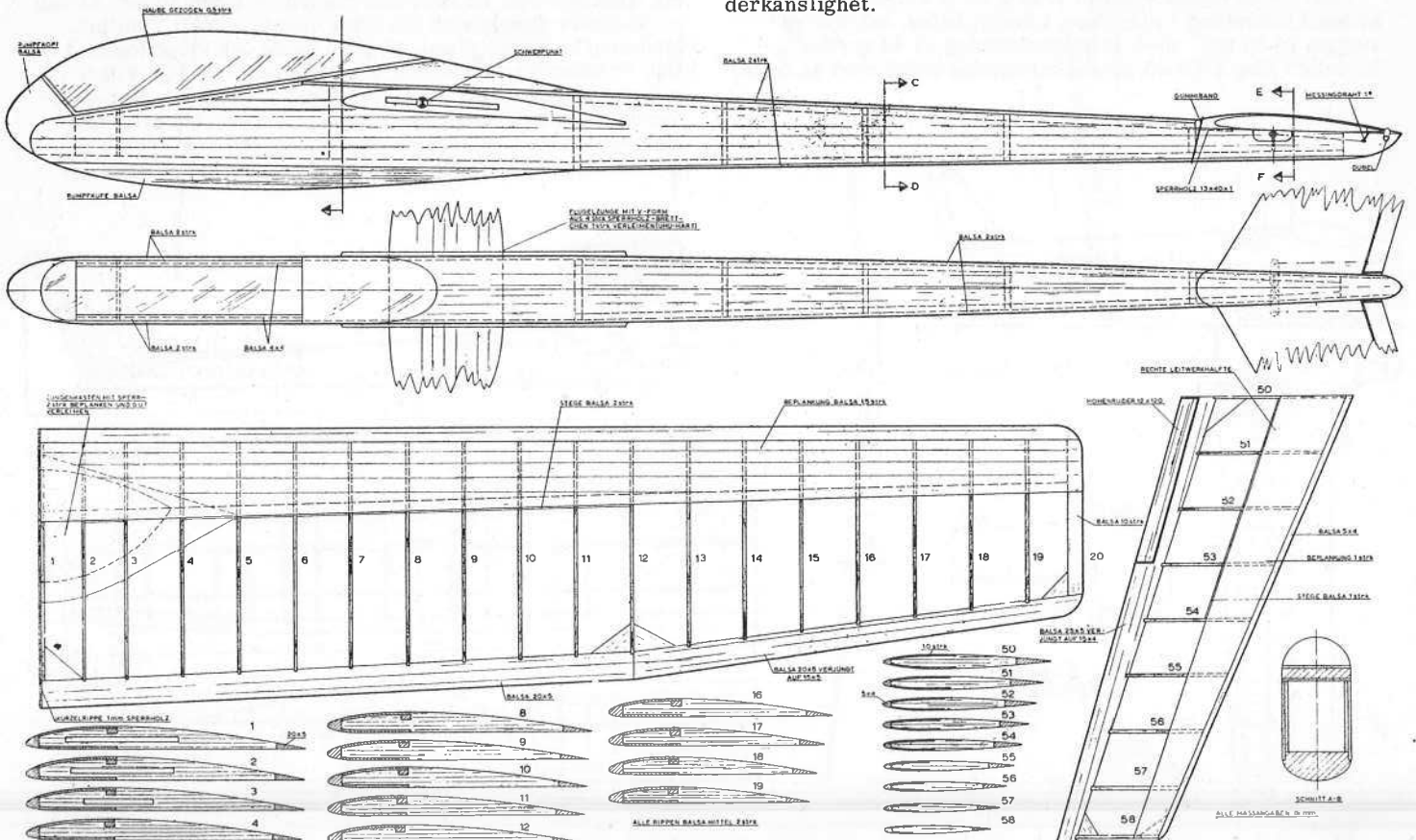
Ett verkligt originellt exempel på hangseglare har W. Leiss, Stuttgart åstadkommit med sin U3. Det är en delta med omvänd pilform och symmetrisk vingprofil 10%. Avsikten har varit att få fram en modell med så god fart och penetration att den kan flygas i mycket hård vind och dessutom skall den tåla de i hård vind ganska omilda landningarna. Modellen har fyra roder i vingens bakkant varav de två inre användes som höjdroder medan de yttre är skevroder, något sidroder finns inte. Radioinstallationen har varit Grundig 4-kanal och Bellamatic. Spännvidd 1000 mm, längd 750 mm och vikt flygfärdig med 4 kanaler 900 gram vilket ger en vingbelastning av 28 gr/dm^2 .

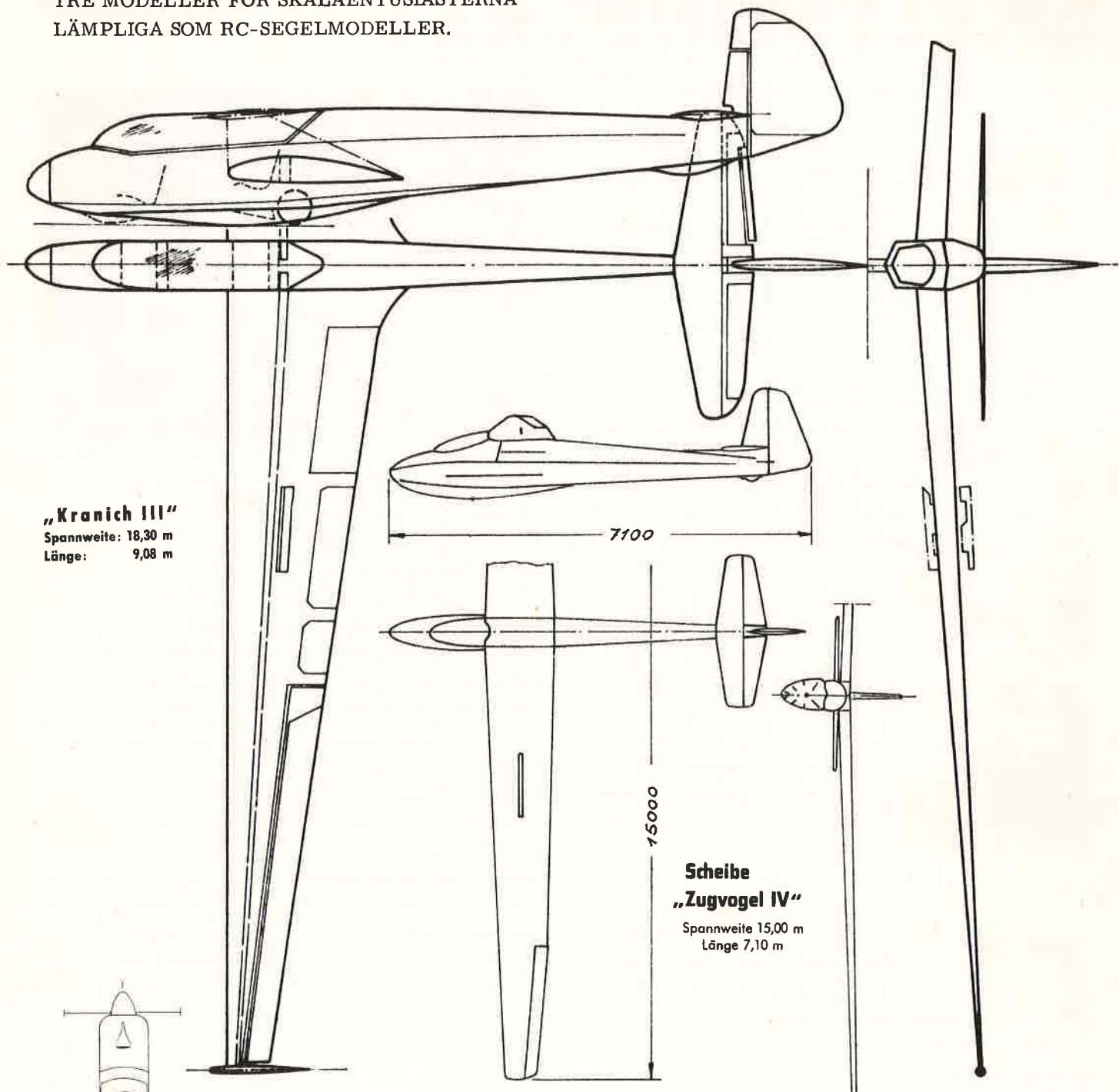
U3

Den sista modellen i den här kavalkaden är också en skapelse av Werner Thies och är här tryckt i skala 1:5 och kan därför enkelt skalas upp. Den är utrustad med s k V-

stabilisator som alltså gör dubbel tjänst som både stabbe och fena. Modellen utmärker sig för mycket god kursstabilitet och okänslighet för kyt men har trots detta god roderkänslighet.

TRE MODELLER FÖR SKALAENTUSIASTERNA
LÄMPLIGA SOM RC-SEGELMODELLER.

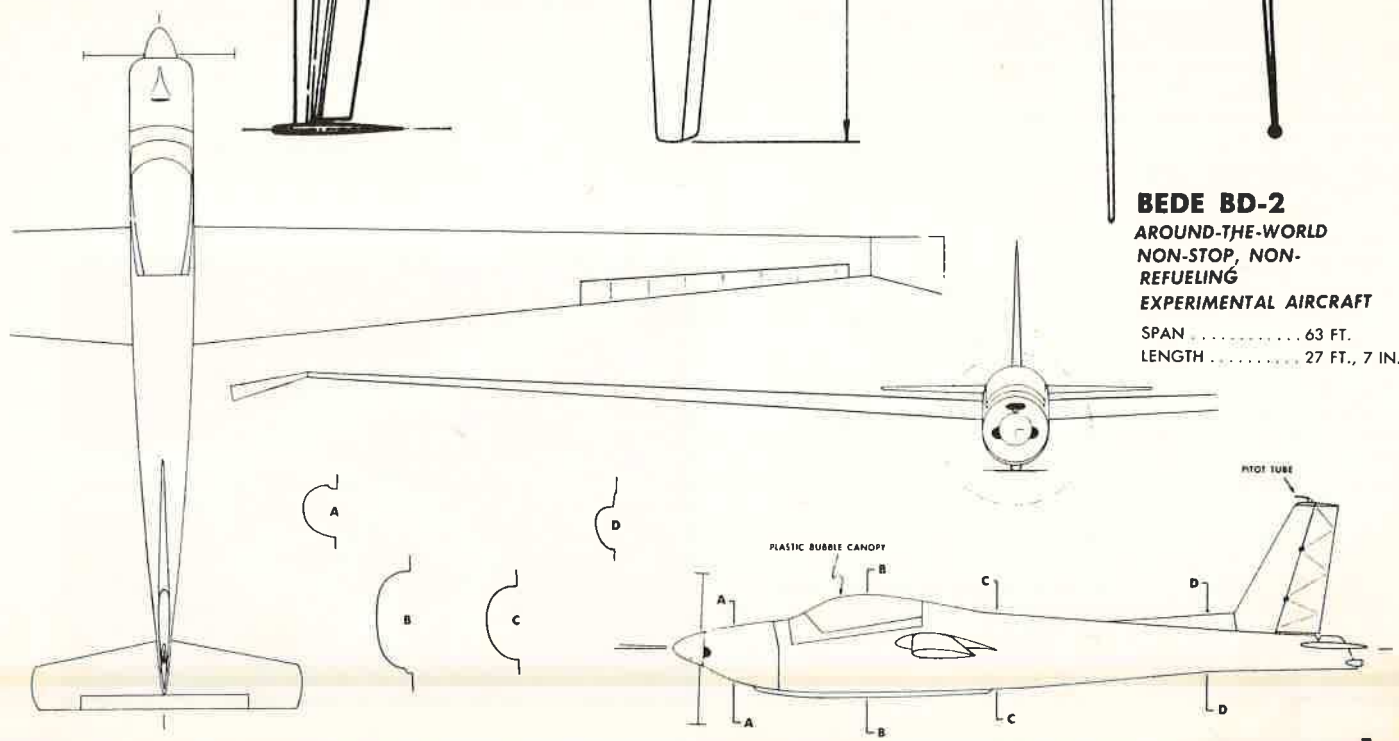
„Kranich III“
Spannweite: 18,30 m
Länge: 9,08 m

7100

15000

**Scheibe
„Zugvogel IV“**
Spannweite 15,00 m
Länge 7,10 m

BEDE BD-2
AROUND-THE-WORLD
NON-STOP, NON-
REFUELING
EXPERIMENTAL AIRCRAFT
SPAN ..... 63 FT.
LENGTH ..... 27 FT., 7 IN.

SKYLTFÖNSTRET

Carl-Gustaf Ahremerk

Den här gången skall vi ge en liten överblick av vad våra hobbyaffärer har att erbjuda i fråga om RC-segelmodeller. Vi har valt ut fyra modeller som representerar olika byggtyper men har vingkonstruktioner som är varandra mycket lika även om vingytorna skiljer.

ALI från Schuco-Hegi är vårt exempel på en byggsats i trä. För att börja med ritningen består den av ett blad, men den har för ovanlighetens skull bägge vinghalvorna med, de kan alltså byggas samtidigt. Ett löst blad med foton av kroppen under uppbyggnad medföljer och bör väl förenkla bygget, speciellt för den som ej förstår byggbeskrivningen på engelska och tyska. Alla detaljer är numrerade i byggordning vilket tillsammans med den tydliga ritningen gör att man säkert klarar bygget utan beskrivningen. Vingen har profil med plan undersida och bygges i två halvor. Den har balsaklädsel (torsionsnos) från framkant till mittbalk och bakkant av flak på över- och undersida. Mellan torsionsnos och bakkanten limmas på varje sprygel en balsalist sk capstrip. Vingfastsättningen består av stålror som limmas i vinge och kropp och som sedan kopplas ihop med duralstycken som har en diameter på 9 mm. Sedan spännes vinghalvorna ihop genom kroppen med gummisnoddar. Stabilisatorn, som har symmetrisk profil med en tjocklek på 15% är helt balsaklädd. Höjdrodret är lagrat i sin överkant. Fenan har konventionell uppbyggnad med klädsel av papper eller siden. Kroppen är helt i balsa med färdiga sidor som är stansade med slitsar för spanten. Huven är färdigformad i klart plastmaterial. Alla balsa- och plywooddetaljer är stansade i material av god kvalitet och stansningen är ren och bra. Lim medföljer i byggsatsen liksom papper för klädsel men detta bör nog ersättas med siden eller MonoCote. ALI har inga skevroder och är alltså avsedd att normalt flygas med 4-kanals radio. Spännvidden är 2230 mm, längden 1280 mm. Vingyta $36,4 \text{ dm}^2$, Stab.yta $8,3 \text{ dm}^2$. Total yta $44,7 \text{ dm}^2$. Flygvikt med radio ca 1000 gr (max radiovikt 600 gr). Vingbelastning 22 gr/dm^2 .

LO 100 är känt som det bästa konstflygsegelplan som funnits och Engel har i sin skalmodell tagit fasta på konstflygegenskaperna och försett den med liten V-form, samtliga roder och modellen har också utrymme för upp till 10-kanalsradio om någon så önskar. Ritningen består av två stora A0-blad, ett med kropp, vinge och stabilisator m m det andra med ritning på alla detaljer ur byggsatsen. Man kan alltså om man vill bygga en modell till, köpa material och göra detta med hjälp av ritningen. På det ena bladet finns också en exploderad vy av kroppen som bygges i två halvor, först under- sen överhalva. Alla balsadetaljer till kroppen är färdigfrästa eller stansade, däremot måste plywooddetaljerna sågas ut då de endast är tryckta på plywoodflak. Den bakre delen av kroppen som har rundad form är utförd i färdigskurna styropordelar som limmas in i trästommen vilket väsentligt underlättar den delen av bygget. Vingen, som kan byggas med eller utan skevroder, har en bred torsionsnos och en bakkant av mycket breda flak med capstrips över spryglarna, den bör alltså vara mycket torsionsstiv och tåla konstflygning och höga farter. Vingen är infäst till kroppen med tjocka 6-lagrade plywoodtungor. Stabilisator och fena är uppbyggda av lister och klädda med balsa och har alltså ingen profil utan är plana. Fenan är infäst till stabilisatorn som i sin tur fästes till kroppen med gummiband, här tror jag dock att det skulle behövas en bättre fixering av stabbens läge än vad som finns. Byggsatsen innehåller bra balsa som är mycket bra stansad men som fordrar att man använder kniv eller rakblad när man tar ut detaljerna. Lim samt papper för klädsel medföljer, men pappret bör nog bytas mot något starkare. LO 100 är utan tvivel en robust och stadig konstruktion. Spännvidd 2040 mm, längd 1200 mm, bäryta 54 dm^2 , tomvikt 1300 gr, max flygvikt 2000 gr.

FOKA som också kommer från Graupner är väl den mest populära av de här modellerna. Det är en skalmodell av ett känt polskt segelflygplan och Graupner har tack vare den speciella uppbyggnaden kunnat återge originalets mycket eleganta form. Redan ritningen har en ny idé att bjuda på. Man har på ett blad tryckt kropp, vinghalva, stabilisator, sidroder och alla detaljer, på ett annat transparent blad har man tryckt RC-inst och det bladet kan man alltså lägga på det andra och se var installationen passar in. Det epokgörande är annars kroppen, som är färdigformad i slagfast, tålig plast i skalkonstruktion, med fena i ett stycke. Kroppen är mycket stadig och den behöver ingen bearbetning mer än putsning av presskarvar och hålltagning för radioutrymme, stötstänger och stabilisator. Kabinen är färdigformad och förses med en träarm och ger sedan tillgång till radioutrymmet som är mycket rymligt. Vingen med samma uppbyggnad som övriga modeller har profil med plan undersida som mot vingpetsen skränkes och övergår till halvsymmetrisk. I vingen är monterat mässingror och vinghalvorna trädes på pianotrådar som är fästa i kroppen med gummibussningar. Spännes sedan fast med gummisnodd genom kroppen. Stabilisator, höjdroder och sidroder är helplankade i balsa, stabilisatorn med Clark Y-liknande profil. Allt trä är stansat utom ett 15 mm block som har detaljerna tryckta på. I byggsatsen medföljer både balsa- och kontaklim, papper för klädsel, vävgångjärn, gummisnoddar dekaler självhäftande film för dekor av kroppen m m. Spännvidd 2600 mm längd 1170 mm vingyta $45,77 \text{ dm}^2$, stab.yta $8,97 \text{ dm}^2$ totalt $54,74 \text{ dm}^2$ flygvikt utan radio 1050 gr, med radio ca 1500 gr. Vingbelastning $20-28 \text{ gr/dm}^2$.

Byggsatserna har ställts till förfogande av Borgs Hobby, Linköping.

Graupners K10 som är en skalamodell av Schleichers kända segelfl är med som exempel på uppbyggnad med kropp av Styropor som även andra tillverkare har tillämpat. Ritningen består av två blad och som vanligt hos Graupner är den mycket detaljerad och med absolut varje detalj utritad. Byggbeskrivningen består av 36-sidig bok på tyska och engelska med många illustrationer. Kroppen, som har en mycket elegant form, är gjuten i styropor med urtag för förstärkningar och den enda bearbetning som behövs är putsning av lite gjutskarvar. Sedan bör man väl, eftersom styroporen inte är så slagtålig, räkna med att klä över den med siden eller något sådant. Kroppen är förvånansvärt tung. Utrymmet för radion är skraddarsytt för Grundig 6-kanals superhet liksom urtagen för stöstångerna till höjdsidroder. Kabinen är färdigformad i klar plast. Vingen, som har samma uppbyggnad som de andra modellernas, har profil med plan undersida och bygges i två halvor som skarvas ihop på mitten med inlimmade fiberrör och 5 mm pianotråd. Den har inga skevroder och fästes till kroppen med gummiband över rundstavar inlimmade i kroppen. Stabilisatorn är uppbyggd på vanligt sätt och avsedd att klädas med papper, fenan däremot är balsaklädd med pappersklädd sidroder. Alla plywooddelar är stansade. däremot är balsan stansad upp till 2 mm tjocklek, däröver är den påtryckt med detaljerna. Materialet i byggsatsen är mycket bra och den innehåller också lim, klädsel gummisnoddar gångjärn (perlon) och stora dekaler. Spännvidd 2000 mm längd 1040. Vinge $33,8 \text{ dm}^2$. Stab $7,32 \text{ dm}^2$. Total yta $41,12 \text{ dm}^2$. Flygvikt beroende på radio upp till 1500 gr. Vingbel $36,5 \text{ gr/dm}^2$

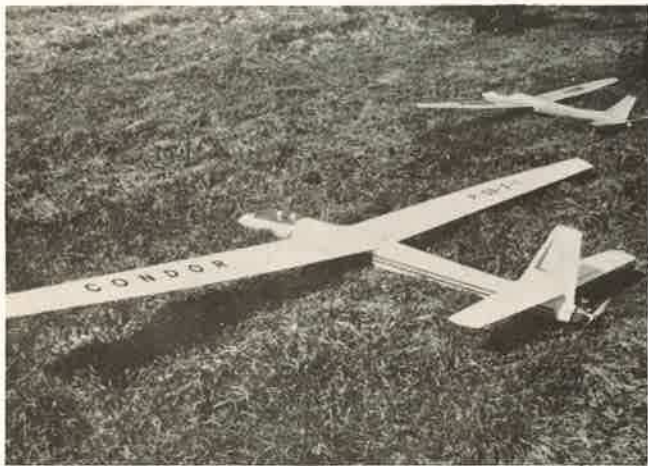

Foto: WALTER BORNHÄUSER

Vi lämnar här en lista över ritningar till RC-segelkärror och var man kan få dem från. Den är långt ifrån komplett men ger en god överblick av vad som kommit fram i olika länder.

RC Modeler Magazine, Plans Service P.O. Box 487, Sierra Madre, Calif. 91024, USA.

ERINS LASS DON DEWEY. Spv 178 cm Radio GG eller lätt prop. Kan förses med hjälpmotor. \$1:50.

KAHUNA JOHN TOOMER. Spv 243 cm för multi, sid, höjd, skevroder samt luftbroms. \$2:00

THE SNIPE PHIL PHILLIPS. Spv 192 cm Sid- och höjdroder. Radio GG eller 4-kanal \$2:50.

Modell Plan Service, Box 824 Tustin, California 92680, USA

LI'LT (BOB HAHN) Spv 188 cm. Sidroder Radio 1-kanal \$3:00
SCHWEIZER (DAN LUTZ) 1-26. Skalamodell 1:6 spv 213 cm \$3:00

RAYDIC 84 (FRANK ZAIC) Spv 213 cm Rymlig kropp. \$2:50

RAY PARKERS T-BIRD (BOB HOLMAN) Skala 1:6 spv 269 cm \$3:00

SKYLARK 4 (IRA ACHEY) skala 1:6 spv 302 cm. \$3:00

BONG BOOMER (MAYNARD HILL) Världsrekord höjd. spv 344 cm \$3:00

THERMAL KING (DALE WILLOUGHBY) Spv 279 cm. Glasfiberkropp Eppler 385-vingprofil. \$3:00

Verlag für Technik und Handwerk, Abt B, 757 Baden-Baden Yburgstr. 38 Tyskland.

ZEPHIR II Semiskala 1:8.5 spv 197 cm Radio 1-3 kanal DM2.50
SIRIUS Georg Friedrich spv 180 cm Radio 1-3 kanal DM5.00

PEGASUS Georg Friedrich Spv 350 cm Höjd-sidroder DM9.80

URANUS Georg Friedrichs världsrekordmodell Spv 280 cm 1-4 kanal DM 9:80

XERXES Georg Friedrich spv 244 cm, 2-4 kanal. DM9:80

ALBATROSS Georg Friedrich spv 288 cm 1-6 kanal. DM9:80

ARIEL Alfons Rieger Spv 189 cm 2-4 kanal. T-stjört. DM7:50

GRUNAU BABY Georg Friedrich Skalamodell Spv 270 cm Höjd-sidroder. DM7:50

CIRCE Skalamodell av Darmstadt D-36. Spv 357 cm eller 501 cm 4-8 kanal. DM12:50

BEATTY-JOHL Helmut Strobel, Skalamodell spv 323 cm DM15.00

BUSSARD Günther Obrecht spv 261 cm 4-6 kanaler DM9:80

BORA Richard Fischer spv 250 eller 500 cm. 2-4 kanaler DM9:80

LO 170 Günter Obrecht semiskala Spv 236 cm för hang- och konstflygning. 280 cm för termik 4 eller 6 kanaler DM9:80

CONDOR Georg Friedrich Semiskala DFS 582 spv 340 cm 2-6 kanal DM12:-

KAISERADLER Georg Friedrich spv 215 cm för konstflygn

265 cm för hang- eller termikflygn 2-6 kanaler DM9:80

U2 Helmut Strobel Semiskalamodell av det amerikanska spaningsplanet. Spv 270 1-6 kanaler kan förses med hjälpmotor DM9:80

NYPHE Georg Friedrichs utveckling av Uranus spv 237 cm 2-4 kanal DM9:80

Aeromodeller Plans Service, 13/35 Bridge Street Hemel Hempstead, Herts England

BICKI A Bichel, spv 213 cm 1-kanal 7 sh 6 d

ARIES G Upson, Spv 183 cm 1-kanal 6 sh 6 d

BEACONER Bob Godden, Spv 160 cm 1-kanal 7sh 6 d

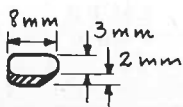
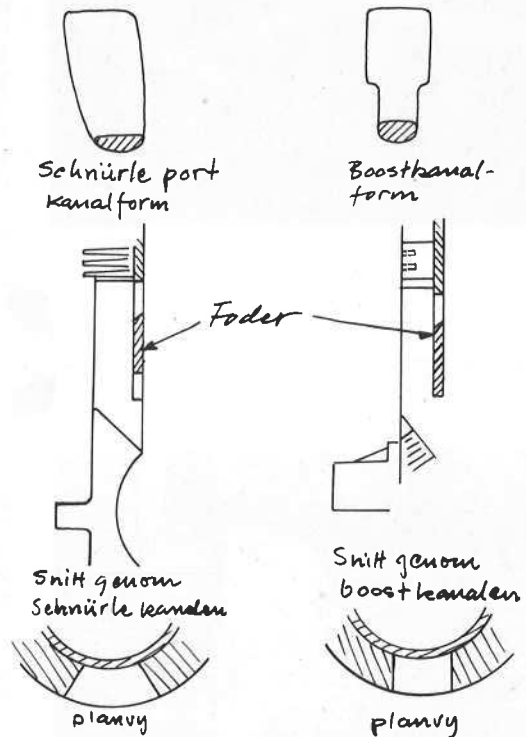
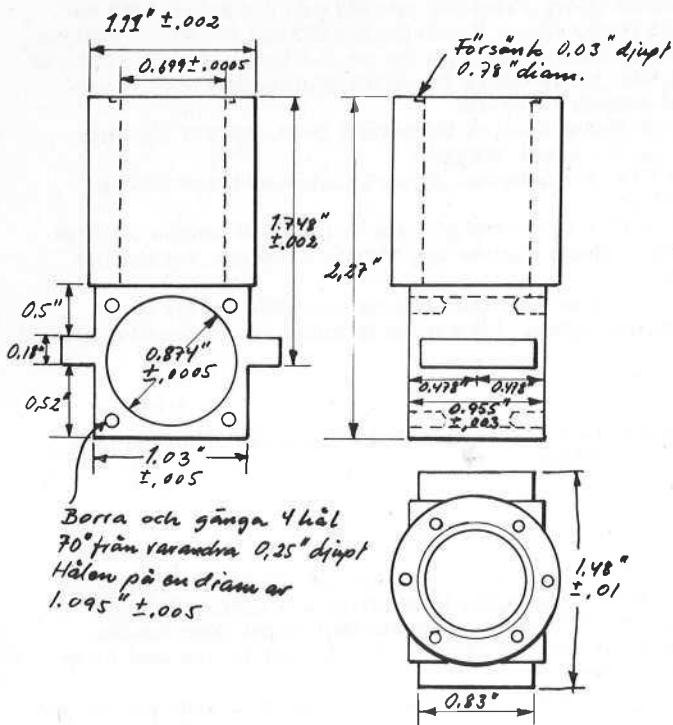
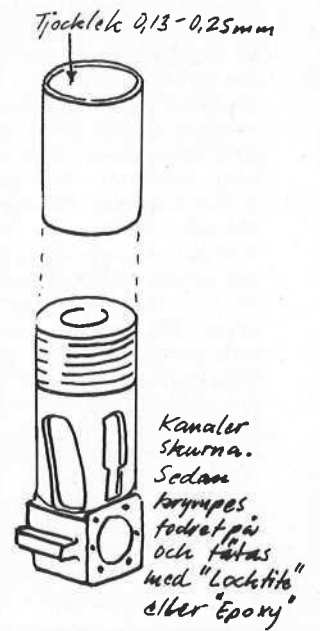
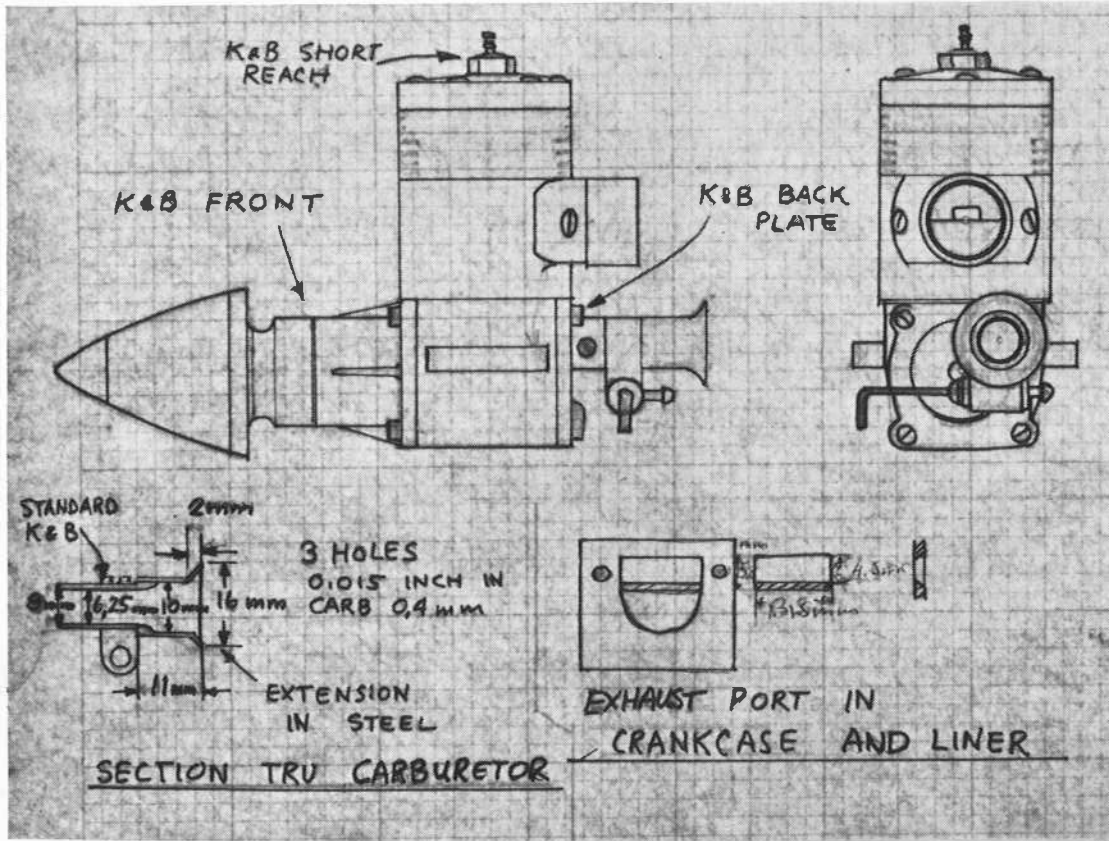
MINI KEMA K G Humber, Spv 215 cm Sid-höjdroder

MOONBEAM II John Kay, Spv 127 cm 1-kanal eller GG.

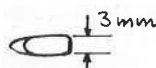
V-stjört 8 sh

WIZARD OF OZ J.H. Osborne, Spv 121 cm 1-kanal mycket enkel 9 sh

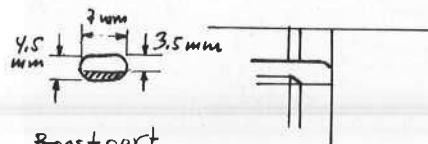
TWA 15 (Theobald Wisniewski Association)

yttre storleke på Schnürle porten

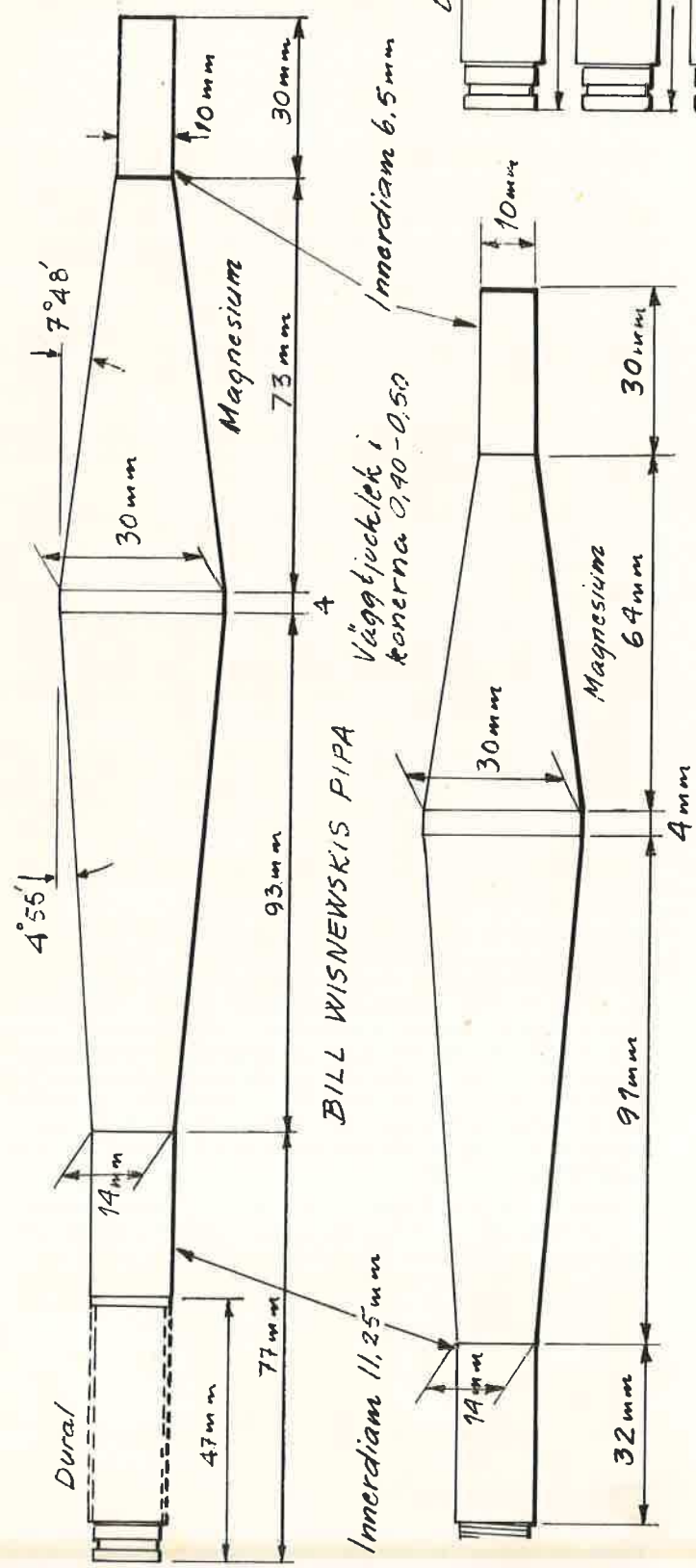

Inre form

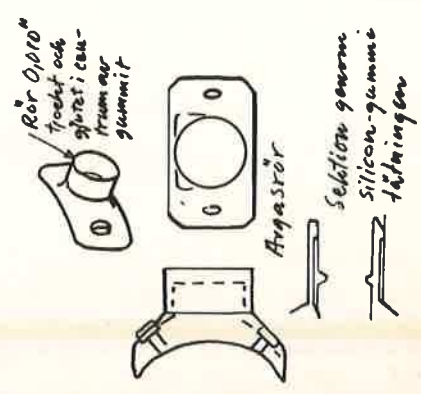

Boostport kanal sidu

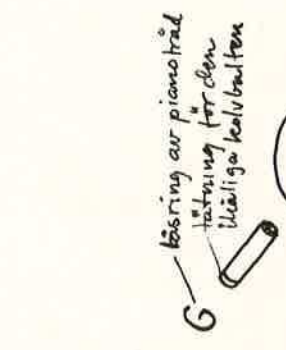
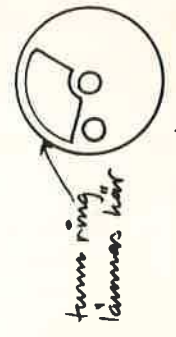
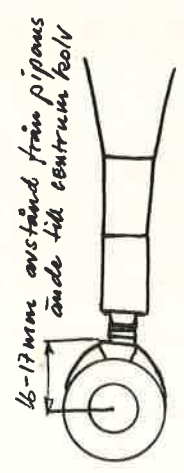
Bill Wisnewskis rebeord-
motor uppmätt och
skissad av Kelvin
Lindsay och videre-
befordrad till MFN av
Leit Cernold.

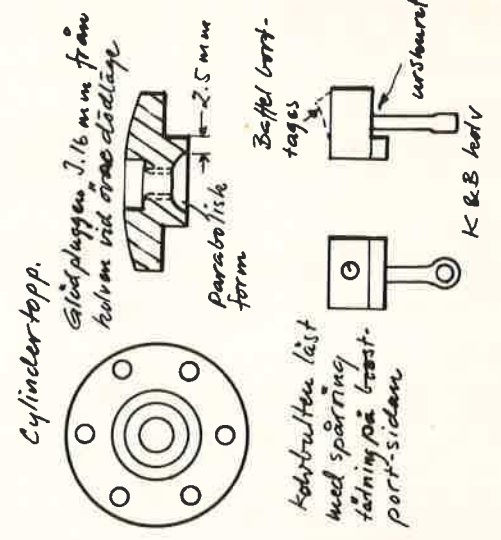
KELVIN LINDSAYS PIPA

Rotor platta (Tufnol)

Lämma tillräckligt för att
teta argasporten.

Bestämmelser för modellflygmärken I linstyrning

COMBAT:

Brons

Båda modellerna ska vara i luften samtidigt i minst en minut. Ett klipp krävs i motståndarens serpentin.

Silver

Båda modellerna ska vara i luften samtidigt i minst en minut. Två klipp krävs i motståndarens serpentin samt normal landning sedan motorn stannat.

Guld

Segev krävs i ett heat med flera klipp samt längst flygtid. Båda modellerna ska vara i luften samtidigt i minst två minuter. Normal landning krävs sedan motorn stannat. Dessutom gäller att märkesprovet för guld måste utföras vid arrangerad tävling (ej nödvändigtvis av förbundet sanktionerad sådan). För brons och silvermärkesprov gäller däremot att provtagning övervakas av klubbledare eller motsvarande.

STUNT

Märken

Brons Silver Guld

Brons	Silver	Guld	Program
x	x	x	Startförberedelser
x	x	x	Start
x	x	x	Planflykt, 2 varv
x	x	x	Vingover (enkel)
1 st	2 st	3 st	Looping
	x	x	Inverterad Planflykt. 2 varv
		1 st	Bunt
x	x	x	Landning

Poängberäkning enligt F2 B2. För erhållandet av märke kan ovanstående manöver godkännas enbart av klubbledare eller likställd.

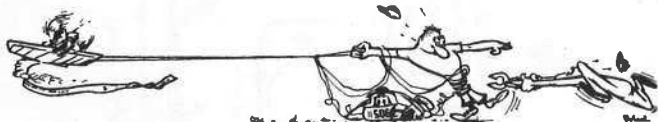
SPEED

	Brons	Silver	Guld
F2A1	70 km/tim	100 km/tim	130 km/tim
F2A2	100 km/tim	130 km/tim	160 km/tim
F2A3	130 km/tim	150 km/tim	170 km/tim
F2A4	150 km/tim	170 km/tim	190 km/tim

Piloten ska flyga med styrande handens arm i pylon.

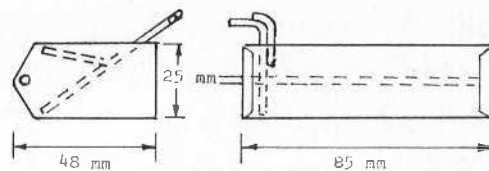
TEAMRACING

	Brons	Silver	Guld
F2C1	10 min	9 min	8 min
F2C2	9 min	8 min	7 min
F2C3	10 min	9 min	8 min

BESÖK LINFLYG-VM

Supporters till lin-VM ska anmälas definitivt senast den 18 juni till Harald Sannes. Deltagaravgiften för supporters från 28/7 em till 2/8 f m är 55 dollar, som ska ha tillsänts SMFF dessförinnan.

SEMISNOBBSTUNT'TANK

I föregående nummer presenterade vi Erik Björnwalls semistuntkonstruktion Snobben II. Tyvärr ritade vi tanken fel på sid 4. Som ritningen visar går modellen endast att tanka i inverterat läge. Skvallerröret ska naturligtvis gå till övre högra hörnet i stället för nedre högra hörnet. Övriga två rör ska vara oförändrade.

SOLNAS DEBUTANTDAG+OSTKUSTTRÄFFEN

Alltsammans var så fint uttänkt. Solna MSK:s debutantdag, stor publiksuccé på Skytteholmsfältet i Solna skulle upprepas med än mer pompa och ståt och dessutom skulle allmänheten förnjöjas med tävlingsflygning i stunt och combat i form av Ostkusträffen.

Uppvisningsflygning och tävlingsflygning kom också programligt igång och eftersom Skytteholm ligger centralt och förhandsreklamen varit god, hade det kommit mycket publik.

Men så kl 11 öppnade himmelens vädergudar sina slussar, eller hur dom nu gör, och det började regna alldeles väldigt. Till publikens ve och arrangörernas fasa.

Folk i allmänhet gick hem (det sa ju jag inget om) och kvar blev våta tävlande, arrangörer, några supportrar och en massa regn.

Blåsten och regnet förorsakade juniorerna, som skulle delta i Debutanttävlingen svåra problem. Några tappra flög lite, men någon riktig tävling kunde det tyvärr inte bli. Det tävlades också med gummimotormodeller som köptes och sattes ihop på platsen. Alla som ville fick försöka och segern gick till lille men naggande Dick Berggren.

I icke-debutanternas tävling flögs det lite mer. Stunt gick p g a vädret bara en omgång. Ove Andersson, Västerås och Erik Björnwall, Norrköping hade trots omständigheterna läget under (lin)-kontroll och flög i gammal god, jämn, snygg stil. Evige tvåan - Erik blev evig tvåa, knappt slagen av Ove. Boris Dahl, Motala måste ha råkat ut för något, för när han kom upp i luften gjorde han inga manövrar.

Åsså combat, som vanligt en lessam historia. Dagens combatflygare tycks inte veta vad träning är. Många heat vanns på soloflygning, och kom båda upp så blev det bara en massa kvaddar, lintrassel och annat trevligt. Tävlingens enda riktiga combatheat var finalen i C-int mellan Ulf Larsson, Kallhäll och vid det här laget välgarvade Peter Evers Stockholm. (Roger H skall få igen sin supertigrenål nån dag Peter har inte glömt den helt). Båda modellerna var snabba och driftsäkra och kampen blev både jämn och hård, dock utan markkänningar. Matchen vanns av Ulf (triumf för Glöd) med två klipp mot ett.

C-35 var ungefär samma röra som int. I finalen möttes Anders Thorsén och Håkan Forsberg. Anders som hade en driftsäker modell vann efter ett kort gästspel i luften av Håkan, som antagligen ställt in sin motor fel. Efter prisutdelning i det gröna men blöta kunde var och en gå till sitt, vilket var och en också gjorde.

Uffe

Resultat

F2B2: 1) Ove Andersson, VFK, 198, 2) Erik Björnwall, LEN, 182, 3) Boris Dahl, MMFK, 55.

F2D2: 1) Ulf Larsson, SMSK, 2) Peter Evers, Nimbus, 3) Ahrenskog, LEN

F2D3: 1) Anders Thorsén, 2) Håkan Forsberg, 3) Ahrenskog

Köpta gummimotormodeller - open: Dick Berggren

S STOPP! PRESS STOPP! PI

KAFFEPETTER

Kaffepetter flyttades från Nyköping den 12 maj till Kungsängen, några mil norr om Stockholm den 25 maj. Bengt-Olof Samuelsson fick nämligen militära plikter att ägna sig åt. Dan Johansson hade hittat den nya banan, som är avsedd för uppsättning av fordon och ska tillföras Svea Livgarde.

Tävlingen då. Ja, den var skön att delta i. Ingen stress, gott humör och fint väder. Resultaten var måhända medelmåttiga, men det väntar man sig ju på årets första fort-flygartävling.

Dagens glädjeämnen var två. Dels de många rättraserideltagarna från Oxelösund dels den Hagelska adepten B. Ferm i speed som i sin riksdebut nådde 193 km/tim. Själv har Rolf förresten satt plåtvingar på sin gamla, gamla. AKM:s hastigheter är ju särskilt bra med tanke på att de noteras med två linor.

Snyggaste kärran vid Kaffepetter hade Ove Kjellberg i F2C3. Den ska vi återkomma till i ett bildreportage senare i år. Störst produktivitet i vinter tycks Hans Svedling och Anders Eklund visat prov på. Tre nya olika och välflygande modeller bjöd de på. Harald Sannes lär ha byggt fler men det märkte man inte på tävlingsplatsen. De flesta nybyggen i F2C2 var Goodieinspirerade (se ritning i detta nr) utom tre deltor, snarlika Curiosum (MN 2/67 sid 4). Anders Ahlström och Pecka Fransson vann på driftsäkerhet. De följer inga modenycker i modellutförandet, utan går sina egna vägar med kontinuerlig utveckling av sin grundidé. Nu kom de med högt placerad stabilisator.

SOLNAS POKAL

Nästa dag kom nästa tävling. Efter en omgång förbjöd platschefen vidare flygning och kosan ställdes mot Barkarby där F8 öppnade sina grindar trots dansk deltagande. Tack F8! Bu Fortifikationsförvaltningen! Söndagen var i mycket lördagen lik. Resultaten förbättrades på sina håll. Leif Cernold resonerade med sin pipa på ett fullt sätt. Fulheten bestod i att besegra Bengt Martinelle med bara tolv hundra-delns sekund på tio flygvarv. Haslingarna vann som väntat. De är ju båda snabba och säkra. Vid träningsflygningen på morgonen fick de dock linbrott - i starten så det kostade bara en propeller! Svedling/Eklund tog fram en aldrig provflugen modell sedan ÖSFK landat sönder den ordinarie. Motor med ram och tank flyttades över till den nya i befintligt skick inga förändringar väntades. Men hastigheten steg med 10 km/tim och även antalet flygvarv ökade! Så nu har de något att fundera över. De skulle ha kommit tvåa om inte modellens hjul styrt in i cirkeln under starterna.

RESULTAT FRÅN KAFFEPETTER

Balsapää

F2A2 (speed): 1) L Cernold, SMSK 213 km/tim, 2) B Martinelle, Örnarna 210, 3) R Hagel, AKM 200, 4) K E Enqvist, Örnarna, 194 5) B Ferm, AKM 193, 6) G Njurling, ÖSFK 171

F2C2 (TR-int): 1) Ahlström/Fransson, LEN, 5 min 42 sek, 5.28, 2) Sannes/Kjellberg, SMSK, 6.11, 5.42, 3) Bröderna Andersson, ÖSFK, 5.27, 5.47, 4) Aulseby/Rosenlund, LEN, 5.44, 6.40, 5) Eriksson/Bengtsar, Orion, 6.00, 6) Svedling/Eklund, SMSK, 6.00, 7) U Larsson/D Johansson, SMSK, 6.13, 8) Larsson/Andersson, Gamen, 6.18

F2C3 (TR-B): 3 deltagande: 1) O Kjellberg/ H Sannes, SMSK, 6.32, 2) D Johansson/U Larsson, SMSK 8.0

Standardracing (7 deltagande): 1) Araskog-Ahlström, LEN, 6 min 55 sek, 6.05 2) G Fällgren, OMFK, 14.57.5, 12.06.4, 3) U Larsson/D Johansson, SMSK, 7.12 4) L Thernsjö, OMFK, 93 varv, 5) K Landers, OMFK, 15 varv

RESULTAT FRÅN SOLNAS POKAL

F2A2: 1) Leif Cernold, SMSK, 207 km/tim, 2) Bengt Martinelle, Örnarna, 206 2) Rolf Hagel, AKM, 204, 4) Constantin Hansen, Comet, 199, 5) Jens Geschwendtner, Comet, 184, 6) Charlie Enqvist, Örnarna, 179

F2C2: 1) Bröderna Hasling, Comet, 4 min 46 sek, - 9.55, 2) Ahlström/Fransson LEN, 5.36, 5.56, 11.40, 3) Svedling/Eklund, SMSK, 5.12, 4.57, 173 varv, 4) Bröderna Geschwendtner, Comet, 5.30, 5.02, 5) Aulseby/Rosenlund, LEN, 5.24, 5.14, 6) Bröderna Andersson, ÖSFK, 5.33, 7) Bengtsar/Eriksson, Orion, 5.34, 6.18, 8) Sannes/Kjellberg, SMSK, 5.52, 9) Larsson/Johansson, SMSK, 6.14, 10) Larsson/Andersson, Gamen, 6.50, 11) Olsson/Söderberg, ÖSFK, 40 varv

F2C3: 1) Kjellberg/Sannes, SMSK, 6 min 53 sek, 2) Axtilius/Svedling, Galax, 7.02 3) Johansson/Larsson, SMSK, 7.28

MAJTÄVLINGEN

Uppsala flygklubb hade tur med vädret när man arrangerade sin årliga majtävling vid Ärna. Starka termikblåsor avlöste varandra i det halvmulna vädret och resultaten blev goda. 108 startande i sju olika klasser ställde upp. Resultat i sekunder:

A1 juniorer: 1) N-E Häggglund, ÖFK 719, 2) K Eriksson, LEN 683, 3) H Kalén, Gamen 607, 4) S Hallberg, Jakobsberg 251, 5) T Andersson, Sigtuna 156, 6) P Å Johansson, Sigtuna 153, 7) J Lindqvist, Sigtuna 145, 8) P Ljung, Tierp 29

A1 seniorer: 1) L Larsson, SMSK 821, 2) P Wanngård, Nimbus (Stlm) 808, 3) C Mårtensson, AKM 789, 4) H Borell, ÖFK 730, 5) B Ståhl, Jakobsberg 672, 6) T Mattsson, Jakobsberg 595, 7) H Åhlström, BMSK 511, 8) K E Lundin, SMSK 535, 9) G Kalén, Gamen 473, 10) P Södersten, SMSK 485, 11) B Lindqvist, Sigtuna 401 12) L Wilhelmsson, Tierp 315, 13) T Hedqvist, Eskilstuna 271

B1: 1) L Hansson, AKM 789, 2) U Axelsson, Gamen 720, 3) B Blomberg, Gamen 578

C1: 1) T Mattsson, Jakobsberg 656, 2) W Bornhauser, SMSK 544, 3) L Karlsson, Gamen 230

A2: 1) H Åkermark, Kättilstorp, 900+540, 2) O Broman, Kättilstorp, 900+494, 3) N Helgeesson, Tofsen, 900+184, 4) K Andersson, Snapphanarna, 900+174, 5) H Andersson, BMSK 900+95, 6) P Wanngård, Nimbus (Stlm) 893, 7) M Borell, ÖFK 872 8) C Mårtensson, AKM, 858, 9) I Sundstedt, BMSK 842, 10) J Pettersson, Snapphanarna 839, 11) H Kalén, Gamen 838, 12) H Nilsson, Karlstad 833, 13) K G Modin, ÖFK 814, 14) D Wiklund, SMSK 805, 15) G Kalén, Gamen 799, 16) H Åhlström, BMSK 796, 17) I Nabbig, Kättilstorp 790, 18) R Andersson, BMSK 778, 19) L Persson, AKM 774, 20) H Eklund, Skvadern 756, 21) J O Åkesson, AKM 755, 22) K Eriksson, LEN 746, 23) B Modéer, SMSK 694, 24) J Andersson, Tierp 687, 25) H Broberg, BMSK 668, 26) L Eriksson, Sandviken 662, 27) L Larsson, Kättilstorp 652, 28) B Persson, AKM 627, 29) R Olsson, Gamen 602, 30) P Södersten, SMSK 553, 31) B Jansson, LEN 528, 32) A Holmbom, Skvadern 526, 33) L Wilhelmsson, Tierp 485, 34) P Scherdin, Sigtuna 483, 35) G Holm, Sandviken 365

B2: 1) U Axelsson, Gamen 900, 2) A Håkansson, AKM 860, 3) T Johansson, Snapphanarna 827, 4) J Zetterdahl, SMSK 757, 5) R Johansson, Gamen, 750 6) O Pettersson, AKG 690, 7) L Hansson, AKM 668, 8) B Blomberg, Gamen 658, 9) H Andersson, Gamen 533, 10) L Hellborg, Gamen 516, 11) P Wanngård, Nimbus (Stlm) 433 12) B Flodell, Gamen, 87

C2: 1) H Friis, Gamen, 900 2) A Hagson, Eskilstuna 857, 3) L Karlsson, Gamen 852, 4) L Åhman, Gamen 844, 5) L Larsson, SMSK 803, 5) R Pramberg, Gamen 803, 7) U Carlsson, AKG 783, 8) R Hagel, AKM 734, 9) L Eriksson, Sandviken 707 10) N E Hollander, Karlstad 692, 11) L G Lindblad, Eskilstuna 604, 12) H Gallon SMSK 463, 13) J Zetterdahl, SMSK 452

Lag 1-klasserna: 1) Gamen (H Kalén, B Blomberg, L Karlsson) 1451

Lag 2-klasserna: 1) Gamen lag I (G Kalén, U Axelsson, H Friis) 2599, 2) AKM lag I (C Mårtensson, A Håkansson, R Hagel) 2452, 3) Gamen lag III (H Kalén, R Johansson, L Karlsson) 2440, 4) SMSK (D Wiklund, J Zetterdahl, L Larsson) 2365 5) Gamen lag II (R Olsson, B Blomberg, L Åhman) 2104 6) AKM lag II (L Person, L Hansson, J-O Åkesson) 1442

RESULTAT I POÄNG FRÅN MULTI-VT I KRISTIANSTAD

1) Lennart Olsson, YFK, 8262, 2) Bengt Lundström, AKG, 7201, 3) Arne Arvidsson, MRF, 6884, 4) Rolf Andersson, MRF, 5791, 5) Bertil Attervik, AKG, 2974 6) Kurt Jönsson, MRF, 1775

NYBROTRÄFFEN

Inga anmälningar kom från utomstående klubbar så Nybro gjorde upp om vandringspriset i C-int och 1:a priset som bestod av en liter amylnitrat. Det är kul att kunna säga att killarna, trots isoleringen, kommer starkt. En del heat var fina med många klipp och klockan fällde ofta utslaget med differenser på några sekunder. Efter första omgången var det upplagt för en god final mellan Ola Abelsson och Thomas Carlsson, Thomas drog längsta strået och han fick därmed första graveringen i Orreforsvasen. I samband med tävlingen bör väl nämnas att vädret var strålande som vanligt är när vi har tävling här nere.

Janne Franzén har fått kontakt med några Smålands-klubbar och kommit överens med dem och tävlingsutbyte i sommar. Janne lägger ner mycket tid på att öka intresset här och nu verkar det ge resultat. Vi ska göra en liten modellflygmetropol här nere i skogen också.

Resultat Mats Kesselmark

1. Thomas Carlsson, 2. Ola Abelsson, 3. L.Å Jansson, 4. Per Haggren, Hasse Jonsson, Jan Franzén, Gunnar Jansson.

På jakt efter dolda resurser

Juniorverksamheten inom Östersunds flygklubb har uppmärksammats över hela landet genom de meriterande framgångar klubbens ungdomar nått, speciellt sedan juniorklasserna infördes. Det kan också tryggt sägas att dessa framgångar inte är några enstaka lyckträffar utan följden av ett målmedvetet arbete sedan lång tid tillbaka.

Största förtjänsten har otvivelaktigt klubbledaren Arne Berglin, som verkligen aktivt tagit sig an ungdomarna och alltjämt leder byggverksamheten varannan vecka trots att klubben vid det här laget förfogar över ytterligare en lång rad utbildade instruktörer. Arnes råd och hjälp vid de första flygförsöken har också gjort att ungdomarna lyckligt passerat stadiet från bygge till flygning, något som annars och tyvärr för alltför många ungdomar resulterar i en krasch och därmed farväl till modellflyget.

Ungdomarna har stenhårda order att inte på egen hand prova modellerna innan de lärt sig grunderna, och ingen får ta hem och bygga på egen hand om man kan misstänka att han också kan lockas att "provstarta" kärnan utan klubbledarens eller någon annan erfaren modellflygares hjälp.

En orsak till att klubben fått fram så pass många framstående juniorer - svenske mästaren Michael Borell är den mest namnkunnige, men där finns också åtminstone i norrlandssammanhang välkända grabbar som Nils-Eric Hägglund, Janne Fröjd, Hasse Bollnert och Håkan Nilsson

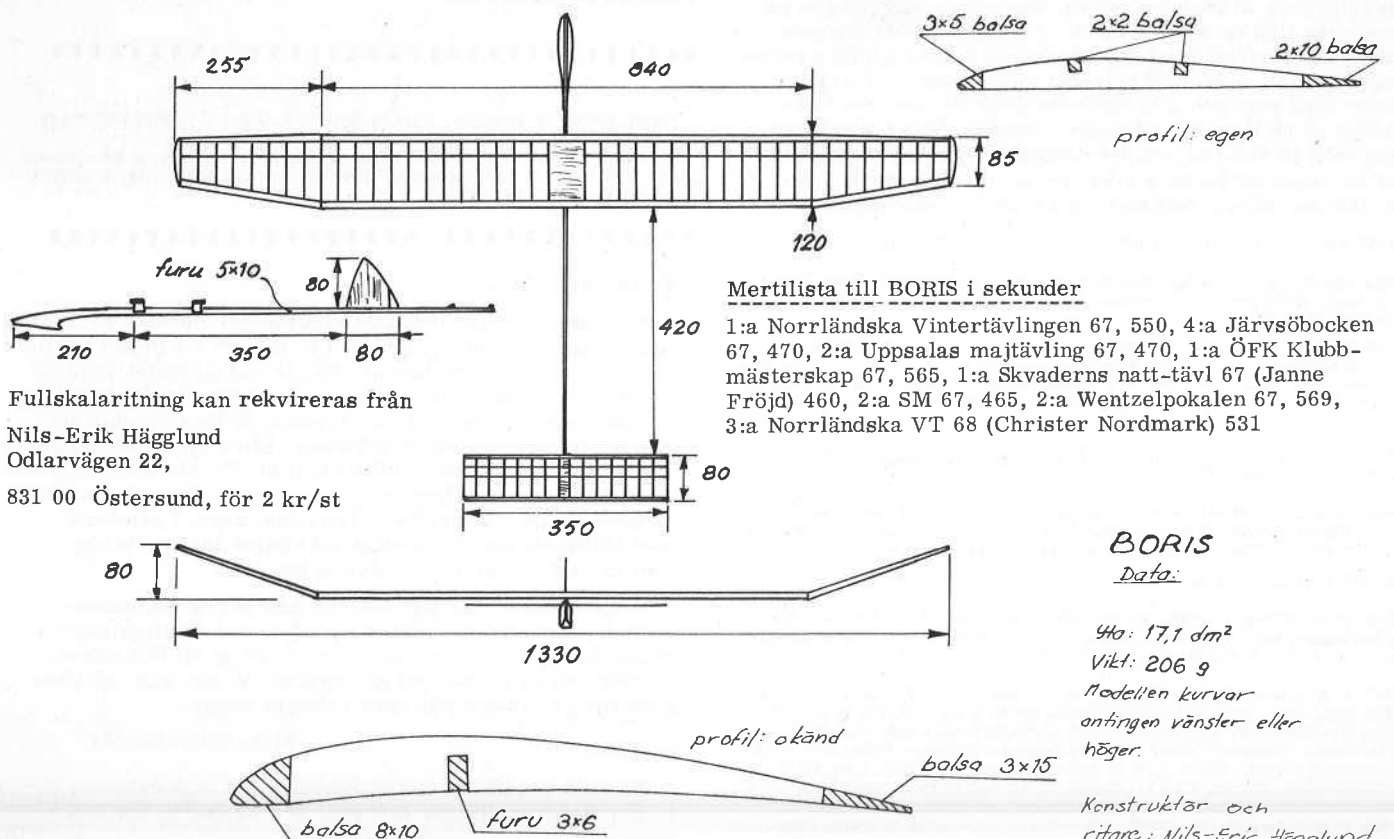
- är nog att man gått längre ner i åldrarna än andra klubbar vid grundutbildningen. Det är en erfarenhet som gjorts också inom många andra sportgrenar, speciellt sådana som är litet mer tekniskt betonade, att man måste börja i tidig ålder för att talangerna ska få tillfälle att utvecklas. Därför håller man inte så hårt på 12-årsåldern utan låter också yngre pojkar delta i juniorverksamheten.

Utbildningen av juniorerna följer skolterminerna. Någon speciell propaganda för att få deltagare behöver man inte göra. Det verkar som om grabbarna själva utgör den bästa propagandan. De värvar nya deltagare bland sina skolkamrater, och genom att klubben redan har så pass många ungdomar i sin verksamhet blir denna propaganda tillräckligt effektiv. Något år har klubben annonserat för att den vägen få deltagare, men det gav sämre resultat än den personliga påverkan klubbmedlemmarna utövar.

Under byggsäsongen samlas stadigt 10-12 juniorer till byggverksamhet två kvällar i veckan. Av dem är varje termin 5-6 helt nya. Arne anser att man får vara belåten om en av dessa nya stannar kvar som aktiv tävlingsflygare i fortsättningen. Den rekryteringen är tillräcklig för att behålla den fina bredd, som redan finns på juniorverksamheten. Att räkna med att få behålla mer än 10-15 procent av en ny kull är inte realistiskt.

Bygglokalen ligger centralt i Östersund, vilket naturligtvis är en fördel. Det är en utmärkt lokal och mycket rymlig med sina 70 kvm. Den disponeras delvis även av segelflygsektionen, men det är bara ibland man har någon segelkärna inne för översyn eller reparation. Av årshyran betalar Östersunds stad 1,500:- kr och segelflygsektionen resterande 700:- kr. Östersunds stad har också lämnat inventariebidrag, som man i år ska komplettera inredningen med. Ansökningarna har gjorts till stadens fritidsnämnd och trots att konkurrensen om sådana pengar är hård fick ÖFK bidraget redan andra året man sökte tack vare den kontinuerliga ungdomsverksamhet klubben bedriver.

Som nybörjarmodell håller sig ÖFK stadigt till Gladan. Det har visat sig att den är enklast att bygga och trimma. Man försökte något år med Tempo, men resultatet blev inte lika bra. Som andra modell har man nu börjat med egen konstruktion av biträdande klubbledaren Nils-Eric Hägglund, kallas Boris, en utveckling av byggsatsmodellen Loki. (Se även ritning),

Efterhand går ungdomarna sedan över till A2, varvid Stratos genomgående är första modell. Det är också med en modifierad sådan som Michael nått sina framgångar. En annan populär A2, som flera bygger, är Arnes välkända Uncas.

Som synes blir verksamheten starkt inriktad på segelmodellklasserna. Orsakerna är flera. Segelmodellerna är billigare och enklare att bygga, och därför lämpligast för nybörjarna. Dessutom spelar klubbledarens eget föredöme in. När klubben för ett 10-tal år sedan hade en speciallist på linstyrning som klubbledare byggdes det mest lin-kontrollkårror. Nu när Arne och Nils-Eric leder verksamheten och bägge är specialister på segelmodeller blir det nästan uteslutande sådana som byggs.

Klubben har som nämnts åtskilliga instruktörer. Man strävar efter att få någon med på instruktörskurs varje år. På det viset finns det alltid en utbildad byggledare att kalla in om de ordinarie skulle vara förhindrade någon kväll. Därmed kan också utbildningen pågå kontinuerligt hela terminen.

Sist men inte minst ingår tävlingsverksamheten som ett viktigt led i juniorutbildningen. Sedan de första modeller-na blivit klara och trimmade anordnas en enklare nybör-jartävling. Vidare kör klubben sedan ett par år tillbaka en tävling uteslutande för juniorerna i A1 om Häggelunds-pokalen, ett snyggt vandringspris som skänkts av köpman Harald Häggelund. I den tävlingen ingår en sommar- och en vintertävling och tiderna räknas samman. Segraren får behålla en replik av vandringspriset, vilket ska erövrats tre gånger för att bli ständig egendom, en rätt svår upp-gift då de bästa grabbarna efter hand når senioråldern. Genom att två tävlingar räknas samman behålls intresset över säsongen eftersom en mindre lyckad insats på vintern kan kompenseras med ett bra resultat i sommartävlingen. En tävling i denna form torde ÖFK vara ensamma om, men den har visat sig utgöra en fin sporre för juniorerna. Dessutom deltar grabbarna flitigt i andra lokala tävlingar, Wentzel-pokalen, norrlandsmästerskap o d och på senare har alltfler också startat i SM och andra större tävlingar.

En fördel är naturligtvis också att klubben på nära håll har goda flygfält. På vintern finns Storsjön alldeles intill staden, och på sommaren Opefältet en mil utanför, där alla sportflygaktiviteter samsas på ett utomordentligt sätt.

Det är alltså inga märkvärdiga medel som Östersunds flygklubb begagnar sig av för att hålla juniorverksamheten igång. Säkert kan flera klubbar nå lika goda resultat om man kan uppfylla följande huvudpunkter:

- En intresserad ledare, som aktivt hjälper var och en av juniorerna med deras problem vid bygge och flygning.
- God tillgång till instruktörer så att en kontinuerlig bygg-verksamhet på bestämda kvällar kan upprätthållas.
- En tillfredsställande och centralt belägen bygglokal.
- Koncentration på den enklaste segelmodellklassen A1 för nybörjare.
- Förbud att flyga på egen hand innan man behärskar den konsten.
- En lokal tävlingsverksamhet, som ger juniorerna tillfälle att börja i enklare konkurrens.
- Bra flygfält på inte alltför långt avstånd.
- Tidigt omhändertagande av ungdomarna, fritidsgrupper-nas 12-årsgräns är många gånger för sent särskilt om man tänker sig att ungdomarna ska utvecklas till aktiva tävlingsflygare.
- Stöd från stad eller kommun. Något som emellertid inte är svårt att få om man bygger upp verksamheten från grunden på det sätt som angetts här ovan.
- Till sist: En aktiv ungdomsverksamhet skapar i sig själv grunden till fortsatt framgång på detta område.

Inte sedan modellflygets genombrottstid på 40-talet har så mycken glädje och entusiasm visats upp på en tävling, som på denna härliga vårdag på Tullinge.

Mängder av nybörjare och mer erfarna luftade vinterns byggen. För många blev skapelsernas livslängd kort. Startbanor är bra -- för J35 Draken -- men inte för Gladan och Tempo. Hade startförsöken gjorts på gräset vid sidan av banan hade kvaddarna reducerats till hälften.

Startlistan upptog inte mindre än 55 namn i A1-klassen. Tyvärr hade Solnaklubben ej gjort någon uppdelning i senior och juniorklass, vid detta tillfälle liksom i många situationer är en uppdelning att föredra. Nu kom ju juniorerna Hans och Kjell ändå att nå topplaceringar. Särskilt glädjande var att så många av de nya klubbarna vågade sig ut på tävlingsbanan. Jakobsberg, Sigtuna, Guldfågla, Tierp, Stureby det är några av de nya namnen.

Tullinge är ett svårfluget fält. Härliga termikblåsor med givna maxflygningar omväxlade med jättestora sjunk som gjorde att modellerna kom ner på knappa minuten.

Många modeller hamnade i skogspartierna runt fältet. Vinden växlade och drev modellplanen i icke önskvärda riktningar.

"Pyton", ansåg Bo Hjalmar, som placerat sin "first string" i en talltopp. Trots klättringsförsök med en tredelad stege kunde han inte nå upp längs den kala stammen.

Sedan tävlingen avslutats deltog Bo i en räddningspatrull för att hämta Lennart Hanssons bortflugna Wakefield. Då gruppen återvände möttes de av en yngling tillhörande Silvervingarna i Sala. Denne unge modellflygare hade helt oförväget stamklättrat upp och hämtat ner Bosses A2:a. I skrivande stund är hans namn obekant, men för det goda kamratskap och för den hjälpsamhet han visat vill vi gärna återkomma med hans namn. Resultat i sekunder:

SOL

A1: 1) Hans Kalén, Gamen, 692, 2) Lennart Widh, Fagersta, 660, 3) K G Lundin, SMSK, 640, 4) Kjell Eriksson, LEN, 614, 5) Claes Mårtensson, AKM, 558, 6) Olle Blomberg, Nimbus-Kumla, 527, 7) Bengt Ståhl, Jakobsberg, 496, 8) Peter Wann-gård, Nimbus-Sthlm, 472, 9) Gunnar Kalén, Gamen, 463, 10) Nils Hallerström, SMSK, 427, 11) S O Lindén, Nimbus-Kumla, 422, 12) Stefan Hallberg, Jakobsberg 412, 13) Thomas Lindhé, Eskilstuna, 391, 14) Stefan Eriksson, Eskilstuna, 388, 15) David Perers, Borlänge, 373, 16) Jörgen Gustafsson, Nimbus-Kumla, 360, 17) Jan Näslund, Jakobsberg, 342, 18) Torbjörn Hanno, Jakobsberg, 316, 19) Åke Eriksson, SMSK, 299, 20) Rolf Ruoho, Silverhökarna, 279, 21) Thore Hedqvist, Eskilstuna, 265, 22) L Wilhelmsson, Tierp, 265, 23) Bo Danielsson, SMSK, 252, 24) Roger Berg, SMSK, 251, 25) Robert Wendler, Silverhökarna, 238, 26) Tom Andersson, Sigtuna, 235, 27) H Jeskulhe, Guldfågla, 205, 28) K G Lundström, Silverhökarna, 196, 29) Hans Svensson, SMSK, 171, 30) Tage Mattsson, Jakobs-berg, 158, 31) Per Södersten, SMSK, 155, 32) P Å Johansson, SMSK, 150, 33) Bengt Blomberg, Gamen, 146, 34) Anders Bjurenvall, Guldfågla, 145, 35) Karl Qvist, Silverhökarna, 136, 36) Tord Berg, SMSK, 137, 37) Dan Palfeldt, Silverhökarna, 138, 38) Ken Palfeldt, Silverhökarna, 139, 39) Leif Näsborn, Guldfågla, 110, 40) Jan Lindvist, Sigtuna, 89, 41) Mats Johansson, Guldfåg-larna, 79, 42) Dick Wiklund, SMSK, 62, 43) Torbjörn Nitter, Silvervingarna, 61, 44) Roger Lindberg, Silverhökarna, 45, 45) Kent Tegel, Stureby, 25, 46) Per Scherdin, Sigtuna, 7,

A2: 1) Bertil Westin, Gamen, 850, 2) Kjell Eriksson, LEN, 784, 3) Hans Kalén, Gamen, 770, 4) Per Södersten, SMSK, 752, 5) Gunnar Kalén, Gamen, 749, 6) Claes Mårtensson, AKM, 748, 7) Dick Wiklund, SMSK, 715, 8) Håkan Broberg, Borlänge, 709, 9) Peter Wanngård, Nimbus-Sthlm, 696, 10) Bo Modéer, SMSK, 660, 11) Hans Andersson, Borlänge, 648, 12) Rune Olsson, Gamen, 621, 13) S O Lindén, Nimbus-Kumla, 597, 14) Eddy Astfeldt, Eskilstuna, 569, 15) Bo Jansson, LEN, 486, 16) Per Liljeqvist, Östersund FK, 474, 17) Lennart Widh, Fagersta, 421, 18) Leif Persson, AKM, 363, 19) H B Andersson, Gamen, 360, 20) Per Scherdin, Sigtuna, 325

B1: 1) Lennart Hansson, AKM, 801, 2) Uno Axelsson, Gamen 650, 3) Bengt Blom-berg, Gamen, 529, 4) Olle Hillerström, Nimbus-K, 485, 5) Jan Zetterdahl, SMSK 407,

B2: 1) Uno Axelsson, Gamen, 900, 2) Bengt Johansson, AKM, 802, 3) Rune Jo-hansson, Gamen, 712, 4) Bengt Blomberg, Gamen, 661, 5) H B Andersson, Gamen, 576, 6) Peter Wanngård, Nimbus-Sthlm, 529, 7) Lennart Hansson, AKM, 270, 8) Olof Nerud, AKM, 149

C1: 1) Tage Mattsson, Jakobsberg, 704, 2) Walter Bornhauser, SMSK, 651, 3) Hans Lindholm, LEN, 579, 4) Lennarth Larsson, SMSK, 393, 5) Mats Ljungberg, Lekmännen, 294, 6) B Eriksson, Eskilstuna, 33, 7) B I Svensson, Gamen, 30

C2: 1) Hans Friis, Gamen, 896, 2) Urban Nygren, SMSK, 884, 3) Anders Hagson, Eskilstuna, 816, 4) Håkan Gallon, SMSK, 680, 5) Ray Pramberg, Gamen, 641, 6) Per Bodin, Fagersta, 631, 7) Lennarth Larsson, SMSK, 540, 8) L G Lindblad, Eskilstuna, 384, 9) O Björk, SMSK, 274, 10) Hans Lindholm, LEN, 221, 11) Jan Zetterdahl, SMSK, 145

Lagtävling 1-klasser: 1) Gamen, 1521, 2) Solna MSK, 1440, 3) Nimbus-Kumla 907

2-klasser: 1) Gamen I, 2646, 2) Gamen II, 1974, 3) Solna MSK, 1599

Pileträffen 68				
1	2	L. Sundström MRF	I II III Tot.	1520 1217 1253 3990
2	3	B. Wängström Len	I II III Tot.	1054 1022 1115 3191
3	5	H. Å. Engdahl YFK	I II III Tot.	922 717 911 2550
4	10	K. Winberg Tänk. Län. MFK.	I II III Tot.	847 475 753 2075
5	9	K. Holm Tänk. Län. MFK	I II III Tot.	798 784 472 2054
6	6	E. Strömquist Gripen.	I II III Tot.	706 389 613 1708
7	4	K-J Lindell YFK	I II III Tot.	523 424 568 1515
8	1.	S. Lilja. Tänk. Radio. FK	I II III Tot.	534 597 382 1513
9	7	S-O Nilsson Tänk. Radio. FK	I II III Tot.	215 427 503 1145

Lördagen den 27/4 stod YFK som arrangör i RCV för sin första tävling för året. Tävligen skulle flugits även på söndagen, men då endast sju deltagare anmälts avverkades alla tre omgångarna på lördagen. Vädret var liksom på YFK:s tidigare tävlingar perfekt d v s vindstyrkan 2-5 m/sek sol och temperaturen ca 20°, således var det skönt även för icke tävlande.

Sundström tog ledningen med sin Hobo i första omgången och höll denna väl även i de två följande omgångarna, följd av Wängströms välkända Cub på andra plats. H Å Engdahl med sin reed-styrda Twist tog hem tredje platsen och nämns bör att det var första gången han ställde upp i tävling. Han var den yngste deltagaren och har tränat flitigt hela vintern. Även 4:e t o m 7:e plats var det nya namn som ej tidigare fingerat i tävlingssammanhang, vilket är glädjande.

Till sist bör kanske noteras att ingen omstart behövde tillgripas, vilket är ovanligt när det gäller klass V. Dessutom kan man ju undra varför deltagareantalet ej blev större, då det ju t ex var 22 anmälda i denna klass på Dalahästen. Är de möjligen rädda för Skåne som är känt för blåst? Det finns fina dagar även här!

Text LENNART OLSSON

Foto TORSTEN BLOMDAHL

Resultat i poäng från 50 åriga AKG:s jubileumstävling i RC den 4 - 5/5 1968

- 1) Jesper von Segebaden, Stockholm 8058 (pris överrock, poplin)
- 2) Bo Bergstedt, Vansbro, 7108 (Stengodsvas)
- 3) Bert-Erik Stöfling, Vansbro, 6980, (Mockaservis)
- 4) Lennart Olsson, Ystad, 6553, (Sockerskål)
- 5) Leif Thelin, Kungälv, 6545, (TV-kanna)
- 6) Bengt Lundström, Göteborg, 6277 (Frysbag)
- 7) Kurt Jönsson, Malmö 5812, (Glasvas)
- 7) Crister Gillgren, Stockholm, 5812 (Glasvas)
- 9) Rolf Andersson, Malmö 5705, (Glasvas)
- 10) Bertil Attevik, Göteborg, 5427 (Termos)
- 11) Rune Svenningsson, Huskvarna, 5146, (Termos)
- 12) Bo Oldenburg, Stockholm, 5002 (1 l interlux 707)
- 13) Lars Olsson, Köping, 3774 (Indisk träskål)

NYTT KLUBBMÄRKE

Stockholms Radioflygklubb har antagit ovanstående klubbmärke, i konkurrens med ett 30-tal andra förslag, vid en omröstning bland medlemmarna. Märket är reproducerat som plastdekal och utfört i färger: rött, blått och svart mot vit bakgrund. Märket tecknat av Nils-Olof Roslund

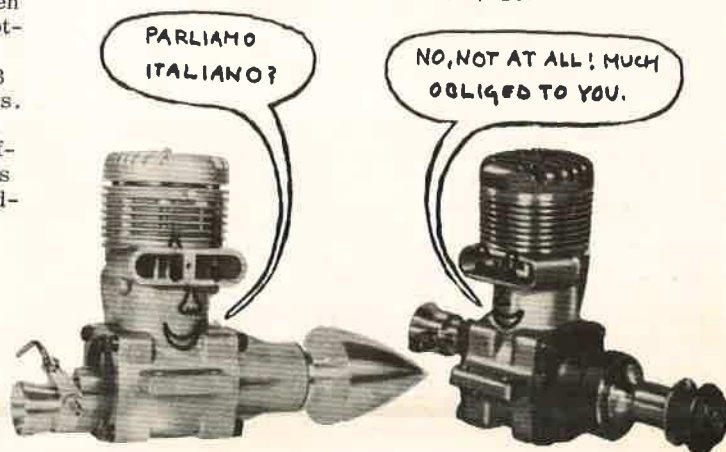
RC-SEGELFLYG I NORGE

Den 4 mars skrev Norsk Aeroklubb, undertecknat Odd Halseth, ett brev till de nordiska flygförbunden, innehållande en orientering om RC-segelflygning i Norge. Hittills har norrmännen flugit i en rad tävlingar med single- och multianläggningar gemensamt med flygprogram enligt de tyska RC IV-reglerna, varvid RC-segelflyget blivit allt mer populärt. Singlemodellernas handikap har kompensrats av multimodellernas större sjunkhastighet. Deltagarantalet har ökat så att en uppdelning i två klasser är möjlig.

NAK inbjuder därför de nordiska RC-segelflygarna att delta i de norska tävlingarna (se tävlingskalendern). Vidare föreslår NAK att RC-NL 1969 ska planläggas att omfatta även segelmodeller.

Pileträffens bilder visar i vänstra spalten slutresultaten enligt anslagstavlan och Lennart Sundström sedan han mottagit segrarens lön av Niilo Thulander. I mittspalten ses uppifrån Lennart med Hobon i tre vinklar. Därefter ses Björn Wängströms Cub flygas till silverplats. Understa bilden visar Rolf Johanssons modell starta i en uppvisningsflygning. Högra spalten, Winbergs modell i luften och Strömqvists modell i väntan på start. Därefter ses Stig Lilja sköta spakarna och underst Lennart Olsson iordningställa för pressvisning.

MÖTE I MONSUNEN

HÄGGLUNDSPOKALEN

Tidigare i vinter har Östersunds FK kört den första tävlingen för året om Hägglundspokalen, en tävling öppen för klubbens A1-juniorer. Fjolårets pokalvinnare Nils-Eric Hägglund inledde bäst också nu och vann före Håkan Nilsson, som har en inteckning i pokalen även han. Även en sommartävling ska köras och resultatet från dessa läggs samman. Resultat i sekunder:

F1A1, juniorer: 1) Nils-Eric Hägglund, 515; 2) Håkan Nilsson, 475; 3) Janne Fröjd, 349; 4) Christer Nordmark, 277.

ELITTÄVLING I FRIFLYG

Årets ET sammanslogs med UFK:s Majtävling, som utgjorde ET:s andra avdelning. Den första avdelningen flögs i dåligt väder. Resultat i sekunder:

F1A2: 1) Knut Andersson, Snapphanarna 1656, 2) Claes Mårtensson, AKM 1515, 3) John Pettersson, Snapphanarna 1485, 4) Inge Sundstedt, Borlänge MSK 1451, 5) Michael Borell, ÖFK 1435, 6) Hans Åhlström, Borlänge MSK 1434, 7) Henry Åkermark, Kättilstorp 1428, 8) Roland Andersson, Borlänge MSK 1226, 9) Hans Eklund, Skvadern 1225, 10) Julle Åkesson, AKM 1147, 11) Lars Larsson, AKG 1096, 12) Rune Olsson, Gamen 950

F1B2: 1) Tomas Johansson, Snapphanarna 1551, 2) Anders Håkansson AKM 1535, 3) Uno Axelsson, Gamen, 1313, 4) Lennart Hansson, AKM 1235, 5) Jan Zetterdahl, SMSK 981, 6) Bengt Blomberg, Gamen 961, 7) Hans G Andersson, Gamen 917.

F1C2: 1) Hans Friis, Gamen 1707, 2) Lars Åhman, Gamen 1655, 3) Nils-Erik Hollander, Karlstad, 1588, 4) Ulf Carlsson, AKG 1586, 5) Lars Karlsson, Gamen 1486, 6) Lennarth Larsson, SMSK 1314, 7) Jan Zetterdahl, SMSK 1138, 8) Håkan Gallon SMSK, 963.

FRIFLYG LANDSLAG.

Till NM i Jämsjö, har följande landslag nominerats:

F1A2: Knut Andersson, Snapphanarna, Hans Åhlström, Borlänge MSK, John Pettersson, Snapphanarna

F1B2: Lennart Hansson, AKM, Ragnar Åhman, Gamen, Bengt Johansson, AKM

F1C2: Rolf Hagel, AKM, Lennarth Larsson, Solna MSK, Lars Åhman, Gamen

MODELLFLYG I DN

I DN:s söndagsbilaga den 12 maj presenterades atmosfären kring modellflygtävlingar, i detta fall exemplifierad av Solnas friflyg-VT. Reportaget stöttades med en färgbild den första modellflygbilden i färg i svensk dagspress.

HAR DU REGELHÄFTEN ?

Alla aktiva modellflygare kommer förr eller senare att ställa upp i en tävling av något slag. Modellerna måste därför hålla sig inom reglernas tillåtna ramar. Modellflygaren måste själv känna till bestämmelserna för tävling, rekord-sättande och märkestagning. Därför måste alla ha gällande regler för modellflyg.

De finns nu att köpa från expeditionen. Fyra häften är färdiga - ett med allmänna bestämmelser, ett för friflyg, ett för linstyrning och ett för modellraketflygning.

En friflygare behöver de allmänna bestämmelserna plus friflyghäftet, linstyraren skall ha det allmänna häftet plus specialhäftet för sin gren o s v.

Här har alla våra klubbar chansen att göra något påtagligt för sina medlemmar oberoende av om klubben är med i FSF eller inte. Beställ redan i dag från expeditionen så många regelhäften som behövs och ta till antalet "med råge", för sådana här trycksaker har en fantastisk förmåga att komma bort, när man bäst behöver dem, t ex när de nya medlemmarna kommer anstormande.

Enskilt registrerade behöver reglerna minst lika väl, eftersom det kanske är långt till kompisar att fråga.

Målet - ingen svensk modellflygare utan regelhäfte - bör vara lätt att nå, när radiostyrarna också fått sitt specialhäfte klart.

Calle S

NORRLANDS FRIFLYG-VT

Det blev enbart jämtländskt deltagande vid årets Norrländska vintertävling på Storsjön i Östersund. Tävlingen uppsköts en vecka till den 17 mars på grund av hård blåst. Hela det anmälda sundsvallslaget uteblev av skilda orsaker.

Trots att deltagarfältet därmed blev mindre än vanligt - och trots att vädret även på den nya tävlingsdagen var ganska dåligt med blåst och snöfall - nåddes goda resultat.

Juniormästaren Michael Borell håller stilen och vann nu A2-klassen på fina 865 sek med fyra maxflygningar. Han använder en modell av amerikanen Norman Ingersolls konstruktion med V-formad stabbe och underfena. Dessutom har han fin hjälp av pappan meteorologen Hans Borell när det gäller de taktiska dispositionerna. Men att han klarar sig bra också på egen hand visade ju Michael vid senaste SM.

Arne Berglin kom inte ifrån sin förargliga ovana att missa en start ganska rejält. Annars hade han fyra fina starter med sin senaste version av den egna konstruktionen Uncas. De fina ÖFK-juniörerna håller stilen och radade upp sig på platserna närmast Arne.

Bättre och bättre i A1-klassen blir juniören Janne Fröjd, som nu klart slog veteranen Stig Lewin. Med sin Eva 1/2 6 flög Janne bortåt 700 sekunder, en utmärkt tid i det rådande vädret.

Resultat i sekunder:

F1A1: 1) Janne Fröjd, ÖFK, 685, 2) Stig Lewin, ÖFK, 561, 3) Christer Nordenmark, ÖFK, 531, 4) N-E Hägglund, 86

F1A2: 1) Michael Borell, ÖFK, 865, 2) Arne Berglin, 701, 3) Hans Bollnert, ÖFK, 678, 4) Bo Lindahl, ÖFK, 557, 5) N-E Hägglund, ÖFK 445, 6) K-G Modin, ÖFK, 386, 7) Jan Åberg, 47

STOCKHOLMS FLYGSKOLA

**LÄR DIG
FLYGA**

**UTBILDNING ALLA DAGAR
PÅ BROMMA FLYGPLATS**

RING

08/29 08 35

för vidare information om Er blivande flygutbildning eller beställ tid för en provlektion.

RUNNTÄVLINGEN

Otursförföljd på VT kom Lars Åhman som en raket och vann överlägset motorklassen med maxtider i alla starter. Det var dagens bästa tid och det visar att vädret var något svårflugat för övriga klasser. Hur Gunnar Kalén lyckades uppnå 860 sek i A1 är en gåta. Sedan sjönk resultaten katastrofalt och jag blev själv tvåa på bara 4 flygningar, den sista ur sikte efter ca 10 min. Modellen återbördades till mig 14 dagar senare.

Hollander ställde upp med en modell med fena ovanför och bakom stabben. Rakt och brant stig med något sämre urtagningar än behövt men så finns inget autoroder heller. Jan Zetterdahl tycks vara i slag i B2 och vann före Gamengänget trots en störtspiral i tredje start.

Tävlingsledare var gamle fri- och linflygaren Lasse Candell som hade god ordning på sina funktionärer och nästan hann med resultatavlan.

Vinden var ganska frisk och en max betydde en besvärlig långpromenad på den hala isen. A1 och A2-flygarna hade därför problem i de första perioderna innan vinden ökat. Dessutom låg naturligtvis startplatsen bakom skogen i vindriktningen för att ge turbulenta luft vid startplatsen och ställa rutinen på prov. Tävligen var i alla fall trevlig med det soliga vädret och den kändes länge i både ansikte och ben.

F1A1 juniorer: 1) David Peters, Borlänge, 516, 2) Hans Kalén, Norrköping, 507, 3) Svante Öst, Borlänge, 429, 4) Håkan Eklund, Borlänge, 360, 5) Jan-Ove Ahlberg, Borlänge, 341.

F1C2 juniorer: 1) Olle Sjöman, Enköping, 831, 2) Ray Pramberg, Norrköping, 753, 3) Lars Karlsson, Norrköping, 667, 4) Hans Wilkenesson, Enköping, 643, 5) Per Bodin, Fagersta, 75.

F1A1 seniorer: 1) Gunnar Kalén, Norrköping, 860, 2) Lennart Larsson, Solna, 508, 3) Hans Åhlström, Borlänge, 470, 4) K-E Lundin, Solna, 444, 5) Bengt Blomberg, Norrköping, 324, 6) Peter Wanngård, Stockholm, 288, 7) Inge Sundstedt, Borlänge, 224.

F1A2: 1) Hans Åhlström, Borlänge, 827, 2) Håkan Broberg, Borlänge, 801, 3) Ronald Andersson, Borlänge, 788, 4) Inge Sundstedt, Borlänge, 784, 5) Lennart Widh, Fagersta, 775, 6) Peter Wanngård, Stockholm, 773, 7) Nils Helgesson, Vikmanshyttan, 771, 8) Bertil Westin, Norrköping, 761, 9) Rune Olsson, Norrköping, 673, 10) Gunnar Kalén, Norrköping, 667, 11) Hans Kalén, Norrköping, 643, 12) Hans Andersson, Borlänge, 570, 13) Ingemar Wikander, Solna, 387, 14) Lars Eriksson, Sandviken, 318, 15) Hans Andersson, Norrköping, 180, 16) Gunnar Holm, Sandviken, 179

F1B2: 1) Jan Zetterdal, Solna, 808, 2) Rune Johansson, Norrköping, 785, 3) Uno Axelsson, Norrköping, 777, 4) Bengt Blomberg, Norrköping, 725, 5) Hans G Andersson, Norrköping, 615, 6) L Hellborg, Norrköping, 594, 7) Peter Wanngård, Stockholm, 463

F1C2 seniorer: 1) Lars Åhman, Norrköping, 900, 2) Nils-Erik Hollander, Karlstad, 799, 3) Lennart Larsson, Solna 775, 4) S E Pira, Strömsund, 707, 5) Lars Eriksson, Sandviken, 652, 6) Hans Lindholm, Linköping, 618

Lagtävling: 1) Gamen 1, 2344, 2) Gamen 2, 2211, 3) Gamen 3, 2153, 4) Solna MSK 1970

JÄRVSÖBOCKEN

Olyckligt nog kom årets tävling att hamna på bara en veckas avstånd från Runn-tävlingen vilket medförde ett mindre deltagarantal än vanligt. Åke Persson gjorde som vanligt ett bra arrangörsarbete. Han hade god hjälp med funktionärer från Ljusdalsklubben som tycks vara synnerligen aktiv. Jag hoppas att Åkes återkomst till Järvsö ska bli inledningen till en ny aktiv period för Järvsöklubben.

Tävlingsvädret var blåsigt, 6-10 m/sek ochulet. Vinden vred sig nästan 90° under förmiddagen och var ganska byig vid middagstid. Snötäcket på isen bar under förmiddagstimmarna men ute på sjön började stöpet vid middagstid. Mot slutet av tävlingen var snön på isen så lös att t o m skidorna sjönk igenom.

Den här tävlingen har stor betydelse för norrlandsklubborna och det är därför tråkigt att uppslutningen söderifrån var så dålig. De norrländska modellflygarnas första kontakt med mera kända modellflygare borde kunna ske på denna tävling som ger tid till längre tids samvaro då lördagskvällen ofta tillbringas tillsammans under utbyte av erfarenheter och visning av modeller. Denna möjlighet missades i år p g a den dåliga anslutningen. Nästa år bör alla mellansvenska modellflygklubbar möta upp och vi hoppas att Åke Persson och hans mannar ska fortsätta arrangemangen. Resultat i sekunder.

Lon

Resultat i sekunder från Järvsöbocken

F1A1, juniorer: 1) Janne Fröjd, ÖFK, 482, 2) Håkan Nilsson, ÖFK, 385, 3) Jörgen Andersson MFK Spitfire, Tierp, 298, 4) Hans Svensson, SMSK, 244, 5) Bengt Ljungrell, SMSK, 140, 6) Bengt Magnusson, MFK Spitfire, 66

F1A2 juniorer: 1) Michael Borell, ÖFK, 686, 2) N-E Hägglund, ÖFK, 540, 3) K-G Modin, ÖFK, 514, 4) Hans Bollnert, ÖFK, 426, 5) Bo Lindahl, ÖFK, 392

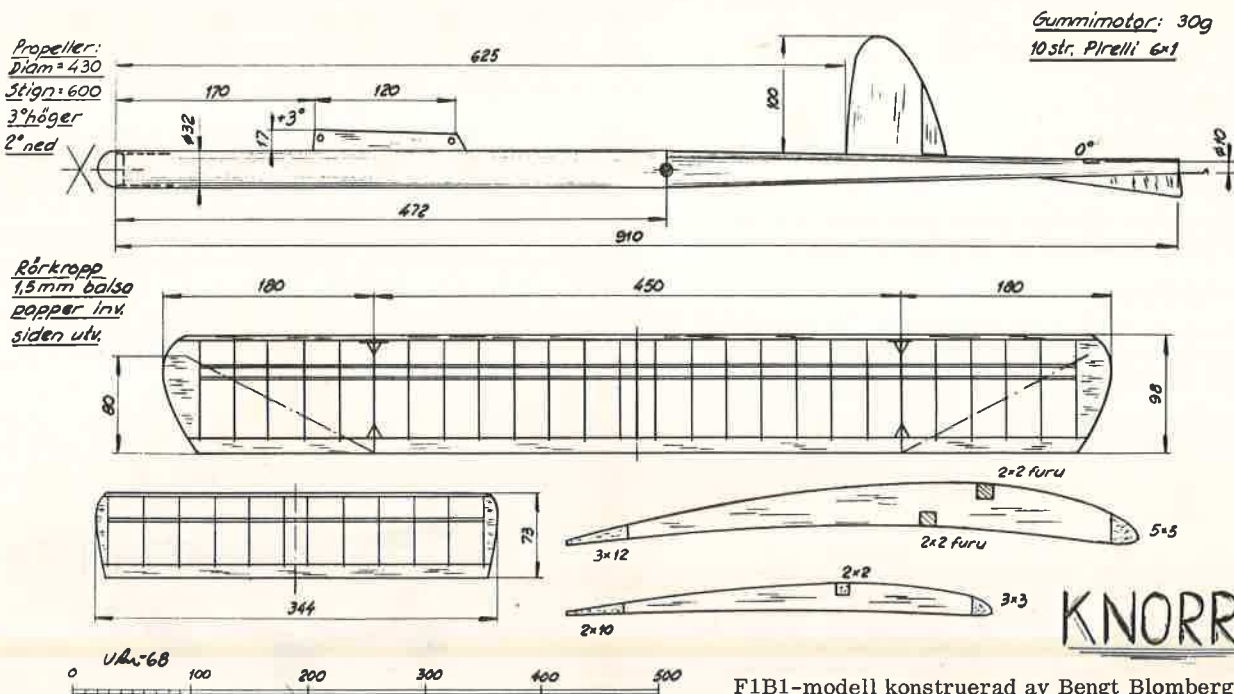
F1A1 seniorer: 1) Inge Sundstedt, Borlänge MSK, 562, 2) Gösta Nilsson, ÖFK, 523, 3) Lennart Larsson, SMSK, 521, 4) K-E Lundin, SMSK, 475, 5) Hans Åhlström, Borlänge MSK 462, 6) Leif Lind, SMSK, 333, 7) Lennart Wilhelmsson, MFK Spitfire, 329, 8) Per Södersten, SMSK, 233, 9) Walter Bornhauser, SMSK, 79.

F1A2 seniorer: 1) Inge Sundstedt, Borlänge MSK, 707+46, 2) Hans Eklund, Skvadern, 707+17, 3) Per Liljeqvist, ÖFK, 638, 4) Hans Andersson, Borlänge MSK, 633, 5) Hans Åhlström, Borlänge MSK, 495, 6) Per Södersten, SMSK, 481, 7) Arne Berglin, ÖFK, 452, 8) Birger Sahlin, Skvadern, 377, 9) Gösta Nilsson, ÖFK, 352, 10) Arvid Holmbom, Skvadern, 301, 11) John Hagedahl, SMSK, 265, 12) Walter Bornhauser, SMSK, 160

F1B2: 1) Jan Zetterdahl, SMSK, 376

F1C2: 1) Lennarth Larsson, SMSK, 782, 2) S-E Pira, Strömsunds MFK, 754, 3) Jan Zetterdahl, SMSK, 531

Lagtävling: 1) Solna Modellsportklubb (Hagedahl, Zetterdahl, Larsson) 1423.

F1B1-modell konstruerad av Bengt Blomberg, Gamen

Det är de små, små detaljerna...

DIFRODER

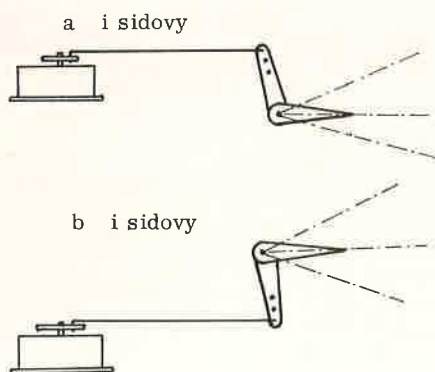
Höjdroderstyrning

Om roderhornet lutar i förhållande till roderskivans plan mot servo, (eller ökning i linflyg) ökar roderutslag orsakat av roderstångsrörelse i riktning mot servot jämfört med roderutslag orsakat av lika lång roderstångsrörelse från servot.

Exempel på tillämpning:

På höjdrodret önskas större uppåtslag än nedåtslag.

- a Om roderhornet är infäst ovanpå höjdrodret, lutar roderhornets spets framåt i riktning mot flygplansnosen.
- b Om roderhornet är infäst under höjdroderskivan, lutar roderhornets spets bakåt i riktning mot roderskivans bakkant.

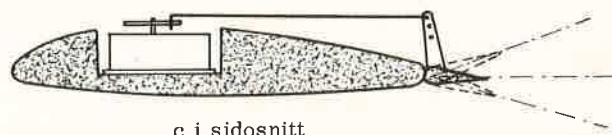
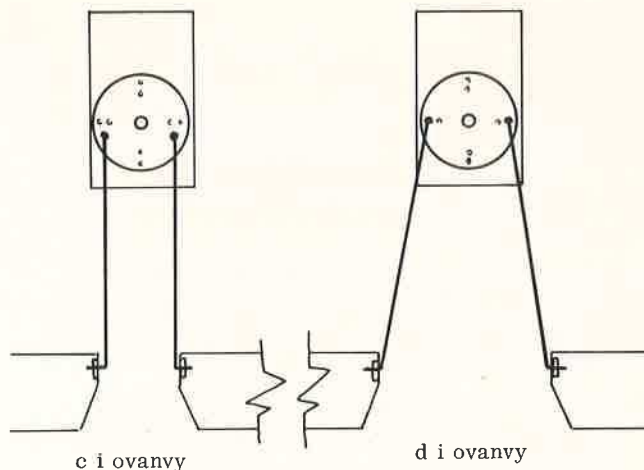
Skevroderstyrning

Differentiering kan erhållas genom förskjutning av roderstångens infästningspunkt på servohjulets periferi.

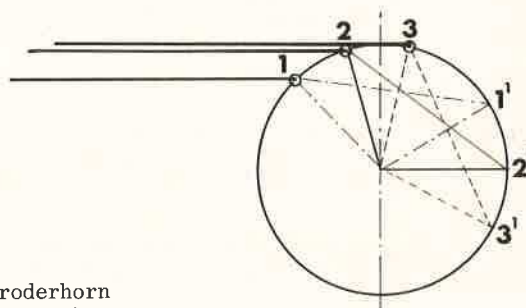
Exempel på tillämpning:

Vid skevroderutslag önskas mindre nedåtgående skevroder-rörelse än uppåtgående skevroder-rörelse (då blir svängarna renare och rollarna vackrare)

- c Om roderstångens infästningspunkt på servoskivans periferi förskjutes i riktning mot rodret, minskar roderutslaget nedåt vid roderstångsrörelse i riktning mot rodret jämfört med lika lång roderstångsrörelse i riktning från rodret.
- d Samma effekt uppnås genom att roderstången riktas snett ut från servots centrumlinje. Med tillämpning av a eller b åstadskommes samma effekt genom lutning av skevroders roderhorn i riktning mot servot vid ovaninfästa roderhorn och i riktning från servot vid underinfästa roderhorn.

Ovanstående förklaras genom följande geometriska figur:

h = roderhorn
r = roderskiva

- 1 = roderstångens läge vid rörelse mot servot
- 1' = roderskivans läge vid rörelse mot servot
- 2 = roderstångens läge vid neutralläge på servot
- 2' = roderskivans läge vid neutralläge på servot
- 3 = roderstångens läge vid rörelse från servot
- 3' = roderskivans läge vid rörelse från servot

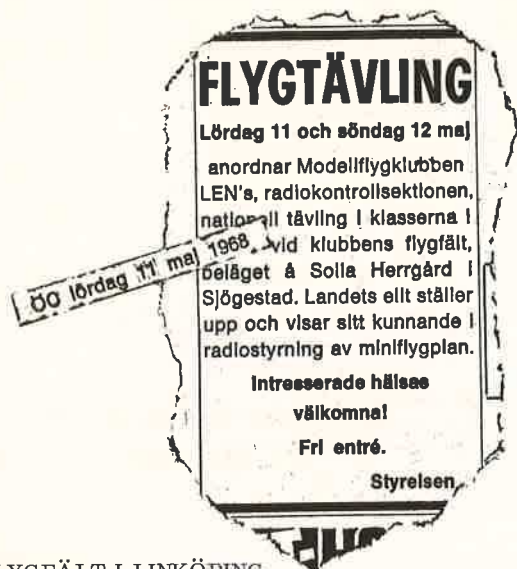
OBS

Om den geometriska figuren skall användas till förklaring av skevdifferentiering a och b ska cirkeln i stället representera servoskivan, r servots längsgående mittlinje i förlängning mot flygplansnosen samt 2 ena skevroderstångens infästning i servoskivan akter om servoskivans tvärgående mittlinje.

ToLo

VT FÖR RADIOFLYG

RC-FLYGFÄLT I LINKÖPING

LEN:s Radioflygsektion invigde med VT sitt RC-flygfält, som klubben arbetat med i ett år och planerat för i flera år. En översiktsbild av fältet ses på omslaget.

Banan är 6000 m² stor och ligger mitt i en klövervall. Den är grästäckt, klippt och vältad (7 ton). I förhärskande vindriktning är den helt fri från inflygningshinder. I andra riktningen finns två skogsdungar på ca 150 resp 250 m från banrösen.

Intill banan ligger ett nybyggt klubbhus (13,5 m²) som kostat 2.500,- kr. Vindstrut finns naturligtvis. Parkeringsplatsen är 1000 m² stor.

Anläggningen ligger 18 km söder om Linköping längs E4 d v s strax söder Sjögestad. Marken har arrenderats från lantbrukare Lars Jakobsson på Solla Herrgård för 700 kr/år.

Ca 1000 arbetstimmar har klubbmedlemmarna med Björn Wängström och Gunnar Pettersson i ledningen lagt ned på sitt fält. En förhandspresentation gjordes i radions östkvart den 3 maj.

RC-KONFERENS

Efter lördagens VT-tävlingar i Linköping arrangerades samkväm med grenkonferens i ordenshuset VALHALL i Vikingstad. Konferensen öppnades av grenchefen Gunnar Hofmann, var 30 röster starkt och utsåg Tore Loodin att leda förhandlingarna.

Dieter Schulz valdes till vice grenchef. Övriga - Hofmann, Wängström och Attervik omvaldes till grenstyrelsen.

På remiss från Riksstämman 1967 beslöt konferensen med 22 röster mot 7 och 1 nedlagd att effektiv ljuddämpare ska användas på alla SMFF-sanktionerade RC-tävlingar för motormodeller fr o m 1 juli i år.

Vidare beslöt mötet framföra två förslag vid den nordiska grenkonferensen i höst. Dels önskades ändrad uppläggning av NL så att mer flygning ingår, dels fanns förslag till utökad manöverprogram i RC V.

Slutligen konstaterade grenstyrelsen med beklagande att villiga arrangörer av höstens SM ännu inte anmält sig. Styrelsen anser att sanktion gärna bör sökas minst ett halvår före aktuell tävling. Vid höstens grenkonferens i samband med multi-SM bör exempelvis arrangörsklubb och helst även tidpunkt för de större tävlingarna som VT och SM vara fastlagda. Det möjliggör en bättre planering inte bara för resp arrangör utan även för deltagarna.

Arctic

DUBBEL DALASEGER I RC-VT

Vårtävlingen i radioflyg arrangerades i dagarna två av Linköpingseskaderns RC-sektion. Vädret var vårligt regnigt och blåsigt första dagen men bättrade sig på söndagen.

Tävlingen omfattade RC I och RC V och 26 tävlande var anmälda totalt. Inga nyheter sågs bland anläggningar och modeller. Omstart tilläts i RC V men inte i RC I, vilket drabbade Lennart Olsson YFK då hans motor krånglade i en start.

Acke Johansson har ju ritat och välbyggt ett otal kärror de senaste 35 åren. Gulingen (10 kcm) är ett fult, högvingat, men välflygande exempel på Ackes konstruktörsförmåga och har byggts i mer än 10 ex i Dalarna. Kombinationen Ulf Johansson och Gulingen blev också oslagbar i detta VT. Guldguldjen bland grabbarna från Siljansbygden grundlades här och blev fullständig sedan multiklassen avgjorts.

Ty i multi segrade Dalarnas Bo Bergstedt och Bert-Erik Stöfling blev 3:a endast 13 poäng efter Jan Levenstam, Starflyers. Dalapojkarna flög med var sin Opus. Kärran har Mustfirevinge men resten har Bo konstruerat. Bo och Bert-Erik har skolat varandra och har ett eget avsides flygfält. De flyger så länge det är ljus och bygger sedan i Bosses källare tills ögonlocken faller igen någon sen nattimme, erfar vi från vanligtvis välinformerat dalkarlahåll. Allt detta utan att missköta jobbet. Mer än 100 liter soppa förbrukade de två tillsammans förra sommaren.

Bo rapporterar nu att Webratian ska bytas mot en Super Tigre, med som han hoppas större (!) flyguttag som följd. Nära ett tiotal glasfiberkroppar för Opus har han hittills byggt. Sedan vårens tävlingar har beställningslistan nått ytterligare ett 30-tal.

Högtidsstunderna vid VT stod alltså Dalarna för. Men inte utan hård konkurrens. Björn Wängström varvade arrangörsansvaret med att ta silverslanten i RC V med sin klassiska Cub. Arvid Karlsson också från LEN placerade sig 3:a och legendariske Erik Sjögren från Karlskoga tog en fjärdeplats. I båda prislistorna ses förbundsordföranden Tore Loodin, bra hjort att hålla flygandet igång trots de många organisatoriska plikterna.

I multi fick Jeppe två motorstopp. Men det förklarar inte Bosses seger. Bl a tycks Bo utnyttja flygtiden bättre. Genom att ta sig längre tid mellan varje manöver undviker Bo att hans flygning ser haffsig ut. När motorn startar direkt så har han ändå 30 sek tillgodo i landningen. Rune Svenningsson gjorde tävlingens enda haveri men hans reservcrusader var också bra.

I programmet ingick också samkväm och grenkonferens ända in i lördagskvällens övergång till söndag. Tävlingen innebar invigning av fältet. Servering fanns på tävlingsplatsen i LEN-fruarnas regi. VT:s tidprogram höll bra. Pris-samlingens värde var fyrsiffrigt vari ingick pokaler till medaljörerna i vardera klassen. På söndagen samlades en avsevärd publik. Efter tävlingen flög de bästa i vardera klassen uppvisning. Bo och Bert-Eriks roteflygning med gul och röd Opus var bland de snyggaste och mest samöva-de man sett.

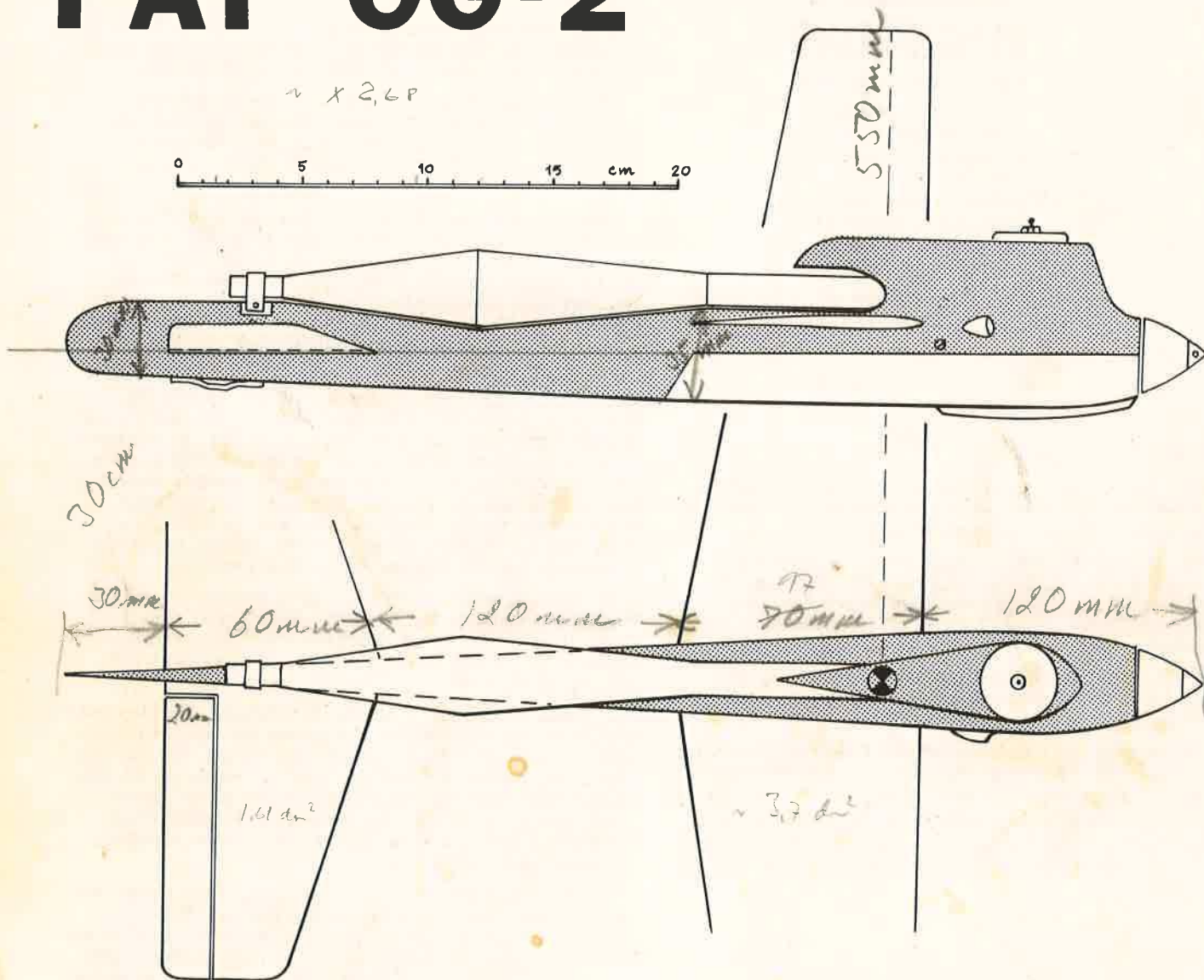
Balsaby

RC V (15 deltagare): 1) Ulf Johansson, Siljansbygdens RFK, 5917 poäng. 2) Björn Wängström, LEN, 5465. 3) Arvid Karlsson, LEN, 4134. 4) Erik Sjögren, Karlskoga MFK, 3309. 5) Esbjörn Strömquist, RC-klubben Gripem, 3165. 6) John Lyrsell, Siljansbygdens RFK, 2880. 7) Sven-Olof Nilsson, Jönköpings RFK, 2765. 8) Erik Jones, Siljansbygdens RFK, 2531. 9) Hasse Kjellberg, LEN, 2409. 10) Lars Karlsson, LEN, 1755. 11) Kent Pettersson, Jönköpings läns MFK, 1559. 12) Tore Loodin, Stockholms RFK, 1473

RC I (11 deltagare): 1) Bo Bergstedt, Siljansbygdens RFK, 10899 poäng. 2) Jan Levenstam, Starflyers, 9389. 3) Bernt-Erik Stöfling, Siljansbygdens MFK, 9376. 4) Christer Gillgren, Starfighters, 8342. 5) Jesper von Segebaden, Starflyers, 8111. 6) Bo Oldenburg, Starfighters, 6726. 7) Lennart Olsson, YFK, 6312. 8) Lasse Olsson, MFK Jordfräsarna, 5734. 9) Rune Svenningsson, Jönköpings läns MFK, 5702. 10) Tore Loodin, Stockholms RFK, 1526

Vi presenterar

FAI GG-2

Text LEIF CERNOLD

Några råd vid byggnationen: All balsa ska vara stenhård. Det är mycket viktigt, då det annars kan uppstå ving- och stabilisatorfladder vid de höga farter modellen kan prestera. Fladder kan vara katastrofalt och eventuellt leda till kvadd.

Vingen uppbyggs av 2 st 3 mm balsaflak vilka hoplimmas samt profileras till en svagt bärande profil invid kroppen, för att sedan övergå till en neutral profil vid vingspetsen. Då monoline-mekanismen monteras i vingen är det viktigt att den sitter rakt och fast monterat i vingen, om mekanismen kärvar mister man styrförmågan vilket kan sluta med en kvadd. Vingen kläds sedan med Japanpapper och dopas ett tiotal gånger.

Stabilisatorn tillverkas av 3 mm superstenhård balsa, som slipas till en neutral profil. För att slippa skrapa stabilisatorn vid varje landning, ges den ca 10° V-form. Höjdrodret fastsys i stabilisatorn med grovt märkgarn. Stabilisatorn kläds med Japanpapper och dopas ett tiotal gånger.

Kroppen skiktlimmas av 4 mm balsa samt profileras allt efter eget tycke och smak. Kroppen kläds med 2 lager

siden samt dopas tills en slät yta erhållits. Hårdträbitar får infällas för fastsättningsskruvarna till pannan.

Pannan tillverkas av elektrongjutgods (består huvudsakligen av magnes) som slipas samt poleras. Samtliga gängor i pannan ska vara 1/8" W. På pannans undersida fastsättes en 3 mm pianotråd som landningsskena.

Avstämningröret tillverkas av aluminium enligt beskrivning i MN 2/67. ??

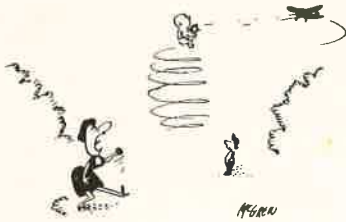
Motorn är av typ L C spec 1 d v s hembyggd. Bränslematning sker med självsug. Förgasardiametern är 7 mm.

Tanken är av Mariotte-typ och rymmer ca 25 cm³.

Start och Flygning. Då modellen saknar landningsställ måste den startas med en liten vagn (s k vagga), som släpper från modellen då denna lättar från marken. En välbyggd modell flyger sedan utan att roderinställningen behöver korrigeras. Hastigheten mäts på flygande kilometern. För att få en konstant linlängd sam eliminera swing-line (wipping) av modellen finns mitt i flygciirkeln en pinne med en klyka på (s k Pylon). I den nedläggs handen då hastigheten önskas klockas.

Den bästa hastighet som uppmätts med denna modell är 229 km/h. Den vann SM 1967.

VAR MED I CENTRUM

GOODIE, KORT-KORT TR-MODELL

Text: ULF LARSSON Foto GÖRAN ALSEBY

På den senaste tiden har man kunnat märka en viss tendens bland TR-flygarna att bygga modeller med kortare och bredare vingar, dvs vingar med lågt sidoförhållande. Ett extremt exempel är Kjell Rosenlunds Delta Curiosum (MN 2/67 sid 4), som är en konstruktion där Kjell tagit steget fullt ut med alla dess konsekvenser. Som en kontrast kan man se tillbaka på de kärror som byggdes i England, för en del år sen av exempelvis Dick Edmunds. Dessa modeller hade spännvidder på ca 1200 mm.

Som en länk mellan en delta och en "vanlig" modell konstruerade jag "Goodie" som har en spännvidd på 700 mm. Konstruktionen baserar sig på gamla ritningar av amerikanska Good-Yearracers från 40-talet. Det var ursprungligen dessa som gav upphov till TR och nu på senare år radioflygarnas pylonracers.

Dessa aerodyner hade ett mycket lågt sidoförhållande och en högst karakteristisk kroppsprofil, som jag i görligaste mån försökt överföra på TR-reglerna.

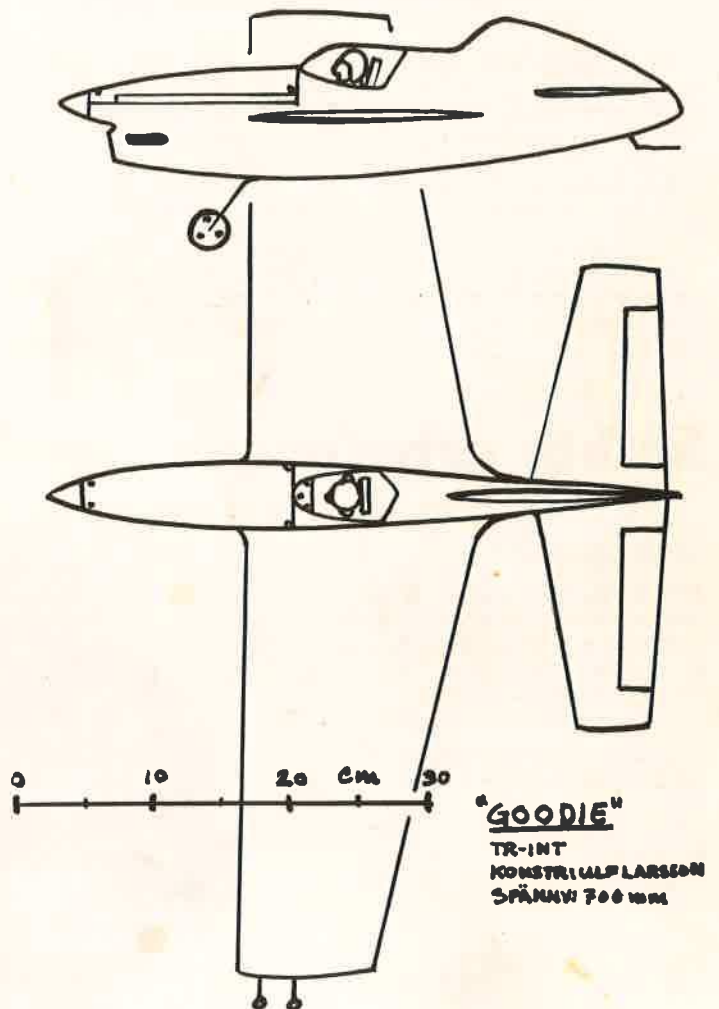
Angående vingar med lågt sidoförhållande finns en hel del att säga. Genom att spännvidden minskas, minskas modellens frontarea och modellens luftmotstånd minskas. Detta kanske i viss mån kompenseras av att ett lägre sidoförhållande ger kraftigare virvlar vid vingpetsarna (= större luftmotstånd), speciellt när man tar ut stor lyftkraft ur vingen, t ex vid omflygning och landning. Gör man bara modellen måttligt tung är detta inget problem. Hur man än vänder sig har man tydligen aerodynamiken bak (gammalt kinesiskt ordstäv). Den tillförlitligaste metoden är därför alltid att pröva själv och inte lita på andras suspekta teorier.

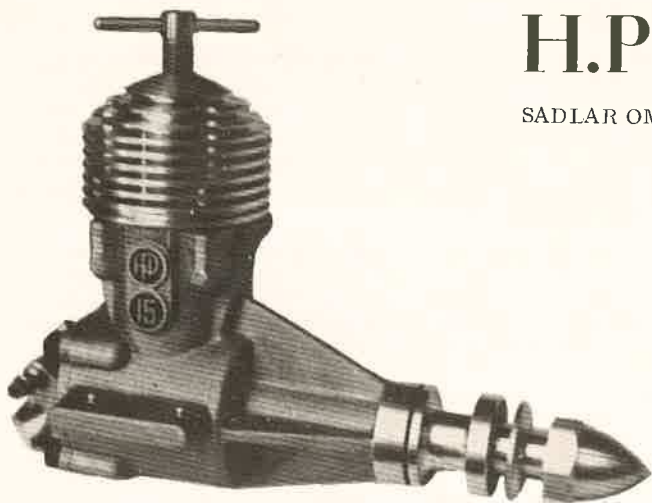
En fördel med kort-korta vingar som i alla fall är helt obestridlig är att man får en starkare och stabilare vinge i förhållande till vikten jämfört med en längre dito. Risken för att vingen fladdrar under flygning och på så sätt drar ner farten minskar också Goodie, är försedd med en Super Tigre G20D med bakinsug - om nu det kan intressera någon.

LÅNGDISTANS LINFLYG

Bröderna Svennar i Linköping vårtränade linflyg. Modellen kom in i cirkel men sträckte självmant linorna igen. För att undgå linhaveri släppte piloten handtaget i linsträckningsögonblicket (dödssynd om åskådare fanns i närheten) men ack ..... någon mjuk nedflygning blev det inte. Modellen, linorna och handtaget fortsatte i vida cirklar mot skyn. Flera kilometer bort.

Det väcker mer än tio år gamla minnen hos red som minsann råkat flyga bort en modell på samma sätt. Värre till mods bör den trafikflygare ha känt sig som enligt en notis i MAN för några år sedan mötte en linflygmodell med sitt påhäng på höjder där han trodde sig vara ensam och säker.

H.P.

SADLAR OM

OLIVER TIGER Mk IV

Som framgick av MN 6/67 har en ny Oliver Tiger kommit, Mk IV.

Vi jämförde två Mk IV (med kromat foder och av modifierad typ) som var körda ca 1/2 timme var med en två år gammal Mk-III. I bänk på en testsnurra Power-Prop 8x4" gjorde den gamla 16 200 och de nya 15800-16000 v/min.

Vi provade sedan motorerna i en TR-modell som med 7cc tank och den gamla Mk-III:an gjorde 35-36 varv och ca 150-155 km/t. De nya blev ordentligt varma och var svåra att starta om (det beror förmodligen på kolvpassningen). Farten var 5-10 km/h lägre men i gengäld gjorde de 40-55 varv per tank.

På Filbytertävlingen 1967 använde vi en av de nya motorerna i finalen. Farten var då ca 145 km/h och eftersom den måste gå rikt för att ej överhätta tankade vi 6 gånger.

Motorn kostar nu efter devalveringen ca 100 kr, frakt m m inräknat. Fabriksmodifiering kostar ca 27 kr och hårdförkromning av foder ca 13 kr. Summan blir 140:- kr. Den kan köpas hos: J.A. Oliver (Engineering) "Four Acres", 248 Ring Wood Road, Ferndown, Dorset, England, leveranstid är sju veckor.

Ahlström/Fransson

Utvecklings- och produktionsinriktningen för HP-motorerna har ändrats, meddelar den svenske representanten Valter Johansson, Lammhult. Fabriken koncentrerar sig nu på HP 61 som kommer ut i början av juni. Sedan följer HP 40, obekant när. HP 15D är under omkonstruktion och blir troligen klar för leverans under 1969-70. HP 15G kommer troligen inte att saluföras under överskådlig tid.

Historien upprepar sig. När linflyget slog igenom ändrades motorfabrikanternas produktionsprogram så radikalt att friflyget blev tvunget att hänga med eller se sig utan motorer. Nu är radioflyget motortillverkarnas viktigaste födkrok.

SUPER TIGRE G15 RV

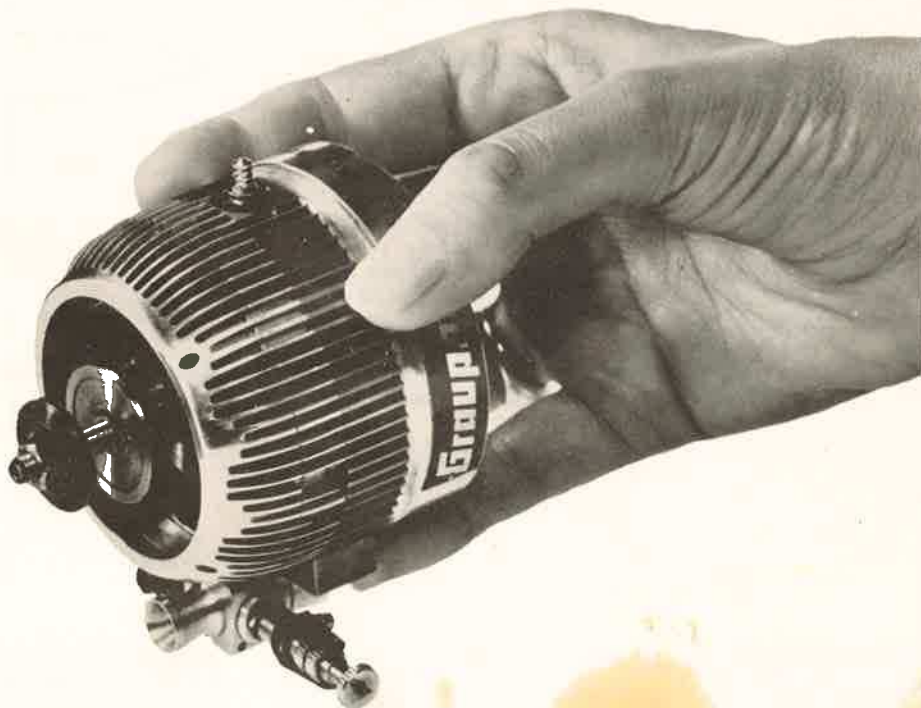
Vi hade tänkt presentera Super Tigre G15 RV men två av de fem testmotorerna har skurit i vevaxeln och även haft andra driftstörningar. Vi vill kartlägga orsakerna till detta innan vi drar några slutsatser i artikelform.

Så här arbetar

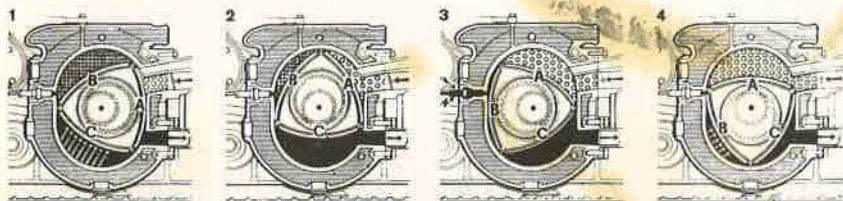
WANKELMOTORN

Den första fabriksproducerade Wankelmotorn för modellflyg presenterades ju flygande av Graupner vid RC-VM i fjol på Korsika. Vi ger här ett par intressanta bilder samt motorns huvuddata:

Graupner NSU-WANKEL 7/67:
Förbränningsrum 4,2 kcm
Vikt 370 gram
Längd till medbringare 55 mm
Diameter 65 mm
Effekt vid 13200 v/min 0,5 hk

Originalskisser gällande NSU:s vattenkylda bilmotor till Spider visar de fyra takterna,

Insug

Kompression

Arbete

Utblåsning

KLUBBSIDA

VAD ÄR EN FRITIDSGRUPP

Här återges de nuvarande reglerna för fritidsgrupper, en verksamhet som bör passa aktiva klubbar och ger ett tillskott i klubbkassan. 1962 års Ungdomsutredning förslag gällande nya bestämmelser för fritidsgrupper, tycks skjutas på framtiden då ju regeringen valt att föreslå nya statsbidragsberättigade organisationer i stället - till stor gagn för oss.

Fritidsgrupp är en för alla öppen kamratkrets som regelbundet samlas för att bedriva planlagd fritidsverksamhet.

Gruppen ska bestå av 5-25 deltagare mellan 12 och 24 år. Vid varje sammankomst ska minst 5 närvara.

Verksamheten ska omfatta minst 10 sammankomster under minst 10 veckor med minst 20 timmar totalt. Ingen deltagare får samtidigt vara med i mer än 2 grupper.

Gruppens ledare ska ansvara för verksamheten och vara godkänd av huvudman. Med huvudman menas exempelvis studieförbund, distriktets idrottsförbund eller ungdomsråd.

Gruppen ska anmälas till distriktets idrottskonsulent och vederbörande kommunal myndighet före start. Om man har ett studieförbund som huvudman, ska föransökan göras till kommunalt organ.

Gruppens sysselsättning ska främja medlemmarnas självverksamhet. Politisk och religiös propaganda får inte förekomma vid sammankomsterna. All organiserad tävlingsverksamhet inom idrotten är utesluten från statsbidrag. Däremot får systematisk träning som bedrivs i tävlingens

form inom gruppen rapporteras som fritidsgrupp. Deltagande i nationella eller distriktstävlingar i modellflyg räknas således inte, medan månadstävlingar inom klubbkretsen får rapporteras.

All ordnad byggverksamhet som fyller kraven på tid och åldrar klassas som fritidsgrupp.

Statsbidrag utgår med högst hälften av det belopp som redovisade och godkända kostnader för handledare och material omfattar. Bidraget är uppdelat i två delar, dels högst 5:50 per deltagare i genomsnitt vid de tio bäst besökta sammankomsterna, dels 2:- per genomsnittsdeltagare som "hyresbidrag" utan att denna kostnad behöver specificeras.

Kommunala stimulansbidrag utgår i en del områden. Några kommuner ger lika mycket bidrag som staten, andra ger en klumpsumma på 25 - 50 kronor, andra åter har inte denna bidragsform alls - ännu.

Ett häfte med mera detaljer, typexempel på arbetsprogram och räkneexempel som utarbetats av Calle Sundstedt skickades ut till alla SMFF:s klubbar i februari. Bl a behandlas modellerna Duett, Pilot, Flax, Örnungen, Bantam II, Gladan och Tjoppas. Programförslag för en konstruktionsgrupp ges också.

Man bör också komma ihåg att det hela tiden rör sig om bidrag. Så länge dessa inte uppgår till 100 % av kostnaderna för handledning och material, måste klubben redovisa specificerade utgifter för dessa saker för att få något tillbaka.

Godnattsaga

Text TORE LOODIN

Det var en gång - för inte så länge sedan -, sju förhoppningsfulla ynglingar. Springet efter flickor och friflygmodeller hade trötat dem. Snurrandet i linstyrningscirkeln hade gjort dem yra. En av dem fick höra, att modeller kunde styras trådlöst. Efter många natters möda framfödde de var sin mest underbara lilla flygmaskin med alldeles riktiga vingar. I magen hade den små väsande glaströr och en underbar olikfärgad spaghettliknande röra av små trådar. På stadens alla spårvagnar och bussar fraktade de ut sina små leksaker till de gårdar, som omgav den inte så lilla staden. Ock som de flög de små färggranna krabater. När ynglingarna fingrade på en stor låda de bar på magen, störtade genast de färgglada telningarna lydigt till marken.

Somliga av ynglingarnas vänner ville inte umgås med dem längre. Andra snedlog rentav bak deras rygg och gjorde menande pekningar mot huvudet. Flertalet ansåg, att våra sju vänner voro för mäns värv föga danade förvuxna barn.

De sju grämde sig i hemlighet över omgivningens ringaktning, ty de hade dock sociala ambitioner, ehuru synbarligen undanträngda. I akt och mening att skapa grund för åtminstone inbördes beundran bildade de en förening. Exklusiviteten i deras tilltag antyddes genom klubbnamnets lätt utländska klangfärg: "Die Sonnenfliegermeister". Stadgarna innehöll blott tre, men för livsrummet väsentliga punkter: § 1. Ledaren är ledare. § 2. Ledaren väljer ny ledare. § 3. Ledaren väljer sina flygkamrater. -Ty detta

var på den gamla goda tiden, då de sju ynglingarna ännu inte lärt sig ordet demokrati. Men ängarna, som de flög på, växte igen och ansvarsfulla medborgare förbjöd ynglingarna att flyga på allmän mark, vilket var lätt gjort, eftersom de sju bara voro sju.

En dag kom det sju nya ynglingar, som hade litet mindre lådor på magen och med små flygande maskiner som lydde tummens minsta vink. De bildade en egen förening. Ordet demokrati hade de lärt sig. Stadgarna innehöll bara en paragraf: Vårt ändamål är att föröka oss och uppfylla himlen med modellflyg. Ock si: gräset slogs på gårdarna. De ansvarsfulla tvangs till reträtt, för de hade fått med flygande idrottsmän att göra. Idrottsmän har ibland samma makt som solen mot trollen. De nya sju förökade sig sjufalt och deras modellflygplan förmörkade himlen.

Men sju av de många gingo avsidet med dystra ansikten och talade sinsemellan: - Urled är vår sport. Här kommer ju kreti och pleti för att flyga på gårdarna. Vi gamla uvar får knappt något livsrum längre för vår kvalificerade flygning. Vi är odemokratiskt behandlade. Låt oss bilda en ny förening. - De nyaste sju antog dessa stadgar: 1. Endast vi är demokratiska flygare. 2. Endast demokratiska flygare får utöva demokratisk flygning. 3. Tillstånd till annan än förutnämnd flygning må av oss undantagsvis meddelas.

En dag kom sju gubbar ..... osv osv osv.

Nej, lille vän, nu är det dags att sova. Får pappa stoppa om sin lille pilt, så att pappa orkar ut till flygningen på gårdet i morgon.

SMFF i nådiga luntan

SMFF får från 1/7 detta år ett skapligt tillskott från statskassan för att bättre sköta sin sektor i det stora och obegripligt svårdefinierbara som kallas ungdomsvård på fritidsutredarnas språk.

Här skulle man i bästa kvällstidningsstil kunna sätta en underrubrik: TAXERINGSSINSPEKTÖR FIXAR MODELLFLYGETS STATSANSLAG.

Det var nämligen så här: I början av 60-talet var C G Sundstedt sekreterare i sin hemmaklubb. I samma styrelse satt en kvinnlig taxeringsinspektör som kassör (vad annars)? Denna ordningskvinna kände till en kunglig förordning från 1957 som stadgade om statsbidrag till ungdomsorganisationers centrala arbete. Kännedomen användes närmast som ett tillhygge, när C G ömkade sig över modellflygarna, som blivit av med statsanslaget efter nuvarande landshövdingen Fritiofssons utrensning i försvarsdepartementet 1958-59. Sedan hände egentligen ingenting, förrän samma kungörelse i juli 1964 fick en ännu gynnsammare skrivning.

RIKSSTÄMMA I NORRKÖPING 1964

Vid kongressen -64 visade det sig, att förbundskassören (då som nu K A Ericsson) kändetill såväl den gamla som nya förordningen och att han vid RS-63 omnämnt de möjligheter som då fanns för SMFF att erhålla statsbidrag för dess ungdomsverksamhet i enlighet med 1957 års kungörelse. C G kunde nu alltså med några man bakom ryggen ingripa i det vanliga gnällandet om Förbundets ekonomi med "Låt oss hoppas, att SMFF snart växer till sig, så att vi har 3.000 medlemmar. Då får vi nämligen sköna slantar från Staten. Jag utgår från att styrelsen känner till Svensk Författningssamling -64 nr 510".

Ingen ville förstås påstå något annat, och från det ögonblicket har K A varit fanatiker i detta stycke. Frilflygarnas vintertävling (Frösö-upplagan, som blåste bort) blev för KA och C G en tämligen ligkiltig tillställning, eftersom de satt inne i en (relativt) uppvärmd buss och "myglade" om statsbidraget, medan dagens problem tävla eller inte avgjordes av andra med VM och uttagningssystem i huvudet.

FÖR SENT

Tidpunkten för ansökan under 1965 hade då redan passerats, och styrelsen, som nu "tänt" allmänt, gjorde på nyåret -66 en generalinventering av medlemsbeståndet. Totalt redovisades åtskilligt över 4.000 människor, varav omkring 3.200 i bidragsberättigad ålder.

FALSIFIKAT

Från enstaka håll inom förbundet höjdes fy-rop inför de medlemssiffror styrelsen angivit i ansökan i det man pekade på att "bara" 1.800 människor betalade avgifter till SMFF. Styrelsen beskyldes för att söka lura åt sig medel från det allmänna med falska uppgifter. Sune Persson fick som FO kläda skott för denna säkerligen uppriktigt menade indignation.

För att påvisa styrelsens ärliga handlande tillsände K A en omfattande redogörelse med fotokopia av Kungl Kungörelse nr 510/1964 till alla styrelsens "motståndare". Sune och de övriga i styrelsen var tidigare styrkta i sin ärlighet av Skolöverstyrelsens Folkbildningsrotel med konsulent Gråby som gett beskedet att siffrorna möjligen var felaktiga så till vida, att vi vid snabbredovisningen troligen glömt eller tappat en del personer, som hörde till klubbarnas verksamhet. Gråby påstås föi första förtjusningen ha yttrat att han aldrig sett maken till sin medlemsredovisning, eftersom han fått kopior på blanketter från varenda klubb inom Förbundet. SÖ kräver nämligen inte att vi ska ha enbart betalade eller matrikelförda medlemmar. Alla som deltar i nybörjarkurser (för att ta ett exempel) i våra klubbar tillhör förbundets verksamhet, även om klubbarna av skilda orsaker in-

te kan binda dem med avgifter. Varje klubbedare och instruktör som fritidsjobbar med detta känner till vilken extra arbetsinsats som krävs administrativt och organisatoriskt för att ge de nya en introduktion i vår hobby.

ANSÖKAN LADES IN

i början av 1966. Besked kom ganska snart: SMFF fyller kraven för att få pengar, men det finns tyvärr inte plats vid gröt-fatet riktigt än, eftersom några andra klivit in i kön före modellflygarna. K A satte igång stor lusläsning i Statsverkens publikationer, ansökningar skickades till ett flertal andra ställen, alla med negativt resultat, sonderingar åt politikerhållet gjordes, Sune skänkte om förbundet privata pengar han fått för att lära sig motorflyga, KSAK skänkte 10.000, Civiltryckeriet efterskänkte stor del av sin fordran på SMFF, insamlingskampanjer startades, kassan repade sig. Riksstämman bullrade, styrelsen tog nya tag, inspirerade av hägrande centralbidrag för det idrottsliga flygandet.

1967

I januari förnyades ansökan till SÖ om centrala pengar. Styrelsens arbete riktades samtidigt in på att dra upp linjerna för ett effektivt utnyttjande av det idrottsanslag som 1967/68 föll på Flygsportförbundets modellflygsektion.

I februari kunde noteras att SÖ tillstyrkt ansökan från SMFF liksom för ytterligare fem andra organisationer.

Till vårriksdagen hade dock dåvarande ecklesiastikministern Edénman avstyrkt i avvaktan på 1962 års ungdomsutredning som då ännu ej var klar och i april kom beskedet att riksdagen beslutat i enlighet med propositionen.

I maj tog därför SMFF med Sune och K A initiativ till ett kontaktmöte i Stockholm med övriga fem bidragsberättigade organisationerna, varvid diskuterades om fortsatta gemensamma åtgärder för erhållande av bidrag andra vägar,

I oktober var det dags för uppvaktning hos SÖ, som fortfarande menade att vi stod för långt ner i kön av bidragssökande. Det som vore mest aktuellt var att undvika statsbidrag från två håll, dels via RF, dels från SÖ. Det hela liknar ett faderskapsmål med ett legitimt barn (SÖ-anslaget) och ett med tveksamt faderskap (RF-bidraget). Slutet torde bli, att modellflygsporten förs över till Flygsportförbundet, att detta utpekade som rätt fader och ger uppfostringsbidraget från FSF-kassan direkt.

UNGDOMSUTREDNINGEN OCH STATSVERKSPOSITIONEN

Sommaren -67 framlades ett betänkande från en offentlig utredning om pengar till ungdomens fritidsverksamhet. Utredningens förslag skulle innebära att åtskilliga miljoner extra måste ordnas fram i den "nådiga luntan" som överlämnades i januari -68. Kanslihuset klarade inte av detta, utan i stället föreslogs i "luntan" en summa om 300.000 kr till SMFF och fem andra organisationer som köat för bidrag. Detta blev tydligen klart först i budgetarbetets slutskede. Som en reservåtgärd hade K A fått löfte om motion till Riksdagen från politiskt håll, men då nu även Kungl Majt föreslagit bidrag för oss var sedan åtgärd icke nödvändig. Onsdagen den 27/3 omkring kl 20.30 föll så i riksdagens båda kamrar de klubbslag som förkunnade att SMFF fr o m den 1 juli 1968 skulle erhålla ca 45.000 kr i statsbidrag för sin centrala verksamhet, vilket vi meddelade med en press-stoppsnotis i föregående nr av MFN. Detta nya bidrag får nu bli användas till SMFF:s centrala verksamhet (ej tävling) till Modellflygnytt, till upprustning av handboksbeståndet till framställning av ritningar och andra läromedel osv, osv.

Styrelsens intensiva arbete, C G:s och K A:s samarbete och initiativ med den senares värdefulla "riksdagskanaler" Sunes överstyrelsekontakter, ett demokratiskt organiserat förbund med en fin och allmänt uppskattad verksamhet och utbredd vilja i klubbarna att jobba med fler och fler ungdomar är vad som nu gett oss möjligheter till ett SMFF med vidare perspektiv.

Ett bör dock slås fast: Klubbarna och deras folk och verksamhet är det viktigaste inom SMFF, den livsnerv och kraft som i förening alstrar idéer för vår framtids positiva ungdomsverksamhet värd att med glädje kämpa för nu och för framtiden.

KSAK omorganiseras

När KSAK hade årsmöte på eftermiddagen den 27 april fick ombud från 39 klubbar ta ställning till principerna för ett omorganiserat och rationaliserat KSAK.

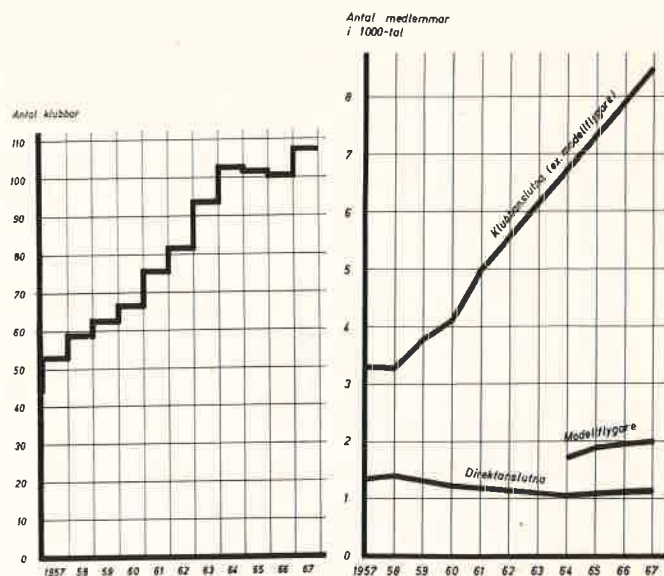
Principerna i kort sammandrag: Styrelsens storlek begränsas till 11-12 personer. Verkställande Utskottet utgår. De ständiga kommittéerna (bl a modellflygkommittén) vakantsätts för att senare avvecklas. Sekretariatet rationaliseras ytterligare.

Vi som tillhör SMFF känner igen en hel del av idéerna från fjolårets ombildning inom vår egen organisation.

Årsmötet antog principerna och tillsatte en arbetsgrupp för att klara ut de enskilda detaljerna före nästa årsmöte.

Bland motionerna intresserar särskilt en från Sportflygklubben i Karlstad. En radiokurs i meteorologi föreslogs. Sveriges Radio har lovat återkomma i frågan, så vem vet - kanske får vi alla möjlighet att begripa oss på flygvärdet vad det lider.

I den långa raden av om- och nyvalda till styrelsen slank även en modellflygare med - uppsalaklubbens Calle Sundstedt på en suppleantplats.

Svenska Flygsportförbundet

165 klubbar med i FSF

Flygsportförbundet redovisade vid årsskiftet 165 föreningar, fördelade på 91 flygklubbar, 68 modellflygklubbar och 6 fallskärmsavdelningar. Ytterligare 13 modellflygklubbar ingår i FSF men redovisas icke som självständiga föreningar utan som sektioner inom flygklubbar. FSF medlemsantal uppgår till drygt 11 000.

Tävlingsverksamheten under 1967 var livlig. En extra stimulans utgjorde anslutningen till RF med därav följande rätt att tävla om "riktiga" svenska mästerskap. Alla SM-tecken skall godkännas av RF och f n gäller följande fördelning, som godkändes av Riks-idrottsstyrelsen den 28 april 1967:

För år 1968 har FSF gjort framställning om komplettering av mästerskapstecknen dels med DM-tecken

(distriktsmästerskapstecken) för segelflyg och fallskärms hopp, dels med SM-tecken individuellt och i lag för juniorer.

Ombudsmanorganisationen är nu fullt utbyggd och FSF har ombudsmän i 22 av RF:s 23 distrikt. I ett av distrikten (Bohuslän-Dal) har FSF ingen förening. Ombudsmännen kallades den 17 november till ett möte i Stockholm och informerades om sina uppgifter. På mötet konstaterades bl a, att de större distrikten inom FSF borde bilda sk specialdistriktsförbund, eftersom ombudsmännen ensam får svårt att hinna med alla de uppgifter som berör distriktets idrottsförbund och de olika FSF-klubbarna.

För budgetåret 1967/68 har FSF av RF fått 75 000 kr för administration, tävlingar, internationellt samarbete, distriktsorganens verksamhet m.m. Dessutom utgår ett särskilt anslag på 10 000 till VM i segelflyg i Polen.

T. L.

Under Harry Hjalmarsons snabba och effektiva ledning genomfördes Flygsportförbundets årsmöte den 27 april. I vimlet av klubbombud syntes bl a Olof Hansson från AKG, Lennart Larsson från Solna och Evald Lindberg från Sala. Ur förhandlingarna bör noteras att man räknar med en allmän höjning av de centrala flygsportbidragen 1968-69. Modellflyget får en större bit av kakan än i fjol, distriktens folk likaså. Segelflygarna får ett extra anslag för att kunna vara med vid VM i Polen 1968.

Det framlagda förslaget till nya stadgar antogs enhälligt. Detta förslag gäller alltså från och med årsmötet och klubbarna kan med full trygghet börja leva efter dem.

Från styrelsevalen kan antecknas att modellflygets ordinarie ledamot är FO Tore Loodin med Sune Stark som suppleant. Sektionsstyrelsen är enligt valberedningens förslag utökad med en man. I denna styrelse sitter Loodin som ordförande med herrar Kalén, Alm, Sannes, Hofmann och Andersson som övriga ledamöter. Det verkar mycket troligt att KSAK:s modellflygkommitté upplöses och dess arbetsuppgifter läggs på sektionsstyrelsen.

Calle S

SM-tecken

	Stora	Små	Fördelning av Modellflygs SM-tecken	
Motorflyg				
Individuellt	1			
Lag	1	2		
Segelflyg				
Individuellt	1		Individuellt	3
			Lag	3
Fallskärm				
Individuellt	1		Linstyrning	
Lag	1	3	Individuellt	4
Modellflyg				
Individuellt	10		Radiostyrning	
Lag	1	3	Individuellt	2
			Raket	
			Individuellt	1
Summa	16	8	Summa	11 3

EKONOMI

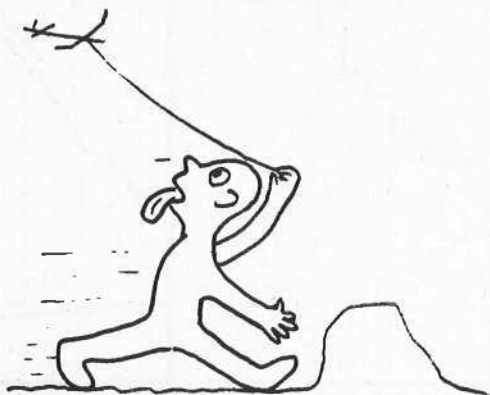
Trots att FSF först i november 1966 fick anslutning till RF erhöles statsanslag genom tillmötesgående från RF sida redan budgetåret 1967/68 med 75.000 kronor. Anslaget fördelades på följande sätt:

FSF central, administration m. m.	18.000
Segelflygsektionen	15.000
Motorflygsektionen	7.000
Modellflygsektionen	12.000
Fallskärmssektionen	15.000
Distriktsombudsmännen	8.000
	75.000

MODELLFLYGARENS

EGEN

Efter amerikansk idé, tillrättalagd av Ulf Larsson
med små sedelärande texter ur livet.

Se på segelflygaren
Se så han springer
Hör hur han flåsar
Det kallas att leta termik
Se på hans modell
Se så högt den är
Men den kommer fort ner
Då får han springa igen
Måla hans tunga röd

Se på teamflygaren
Han har flugit på 4 och 30
Men det var länge sen
Nu går det inte så bra längre
Men måla honom i alla fall förhoppningsfull

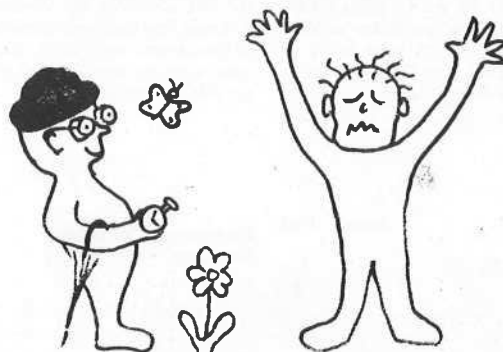
Se på combatflygaren
Se på hans linor
Se så trassliga dom är
Han har många modeller
Nästan alla är trasiga
Måla honom besegrad

Se på friflygaren
Notera hans irrande blick
Måla ögonen blodsprängda
Han letar
Han hade glömt tända fusen
Det får man inte glömma
Måla fusen lång

Se på propofilen
Han har många kanaler på FM-bandet
En kanal för mamma
En kanal för pappa
Och en för lillebror
Måla kanalerna i olika färger
Måla propofilen i en rik, sedelgrön nyans
Måla FM-bandet rött

Se på funktionären
Se på hans glasögon
Är dom inte tjocka
Måla hans glasögon blå
Han är lycklig
Han har just upptäckt en modell
Måla tävlingsdeltagaren förtvivlad

MÅLARBOK

Se på stuntflygaren
Han styr med linor
Han måste träna mycket
Nästan varje dag
Så att hans ögon går i åttor
Måla åttorna skära

Se på speedflygaren
Han har bara en lina
Då är det mycket svårare
Men hans modell går fort
För den har en pipa
Måla piloten yr
Måla pipan i en väl avstämd ton

INFOLÄCKA

Nedanstående inkomna brev visar att någon spion snokat i reds papper. Annars kan väl gemälen inte komma förrän materialet är publicerat?

HERR REDAKTÖR

Då vår vördade tidning tydligen börjat upplåta sina spalter till div nidskrivierier, ber jag att få inkomma med ett kortfatta genmäle:

Man blir målad i en färg, ty man har flugit fort,
många har försökt, men få har detta gjort,
Författarn 'n hör till dem,
som ej gått under fem,
men hans färg är skön,
måla honom grön,
av avund.

Äldre hoppfull TR-flygare

Se på skalaflygaren
Se på hans modell
Är den inte fin
Varenda liten skruv är skalenlig
Måla modellen fint
Måla skruvarna blanka
Modellen kan flyga också
Fast inte så bra
Måla flygaren skalenligt

HJÄLP

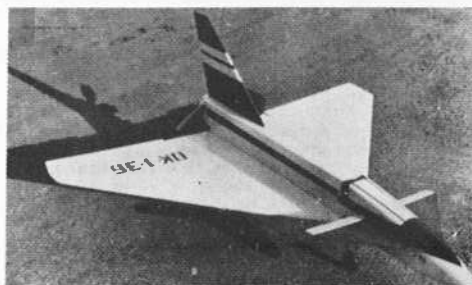
Har Du nån gång tänkt på hur levande och mänskliga modeller egentligen är? Jag vet inte riktigt när jag först kom att märka det, det är inte så lätt att minnas sådana saker. Det började egentligen med rena småsaker. Jag kommer ihåg en av mina första kvaddar. Jag hade en känsla av att det liksom stönade ur balsafliorna. Jag tycker att jag borde ha förstått det redan då, men sånt är ju så lätt att säga efteråt.

Så var det den där modellen som blev skev. Han stirrade alltid så anklagande på mig. Jag tyckte själv inte att det var så farligt, men somliga är så känsliga. Jag försökte förstås rätta till honom, men han blev aldrig riktigt nöjd.

Och förra söndagen. Jag gick som vanligt ut för att flyga litet, och jag var hela tiden mycket artig och korrekt mot modellen, så han hade egentligen ingen anledning att beklaga sig. Dessutom tankade jag med mitt bästa bränsle. Men då, då jag slog första slaget på propellern slog han tillbaka. Det var naturligtvis rätt åt mig, det var ju jag som började. Men när han sen hällde bränsle på mig tyckte jag det gick för långt, så jag sade till på skarpen.

Dom har varit efter mig i tre dar nu. Jag har låst in mig här i skrubben uppe på vinden, men jag tror inte jag kan hålla ut så länge till, för ammunitionen är nästan slut och jag har bara mat för imorgon också.

Dom är beväpnade också. Med skarpslipade hobbyknivar och glödgheta lödkolvar. Det kommer att bli en svår natt. Men jag har sparat en kula. Dom ska inte på mig.

BYGG ORIGINELLT

En Viggenversion byggd av tjecken Jarose ses härintill. I MFN 1/68 presenterade vi Leif Thelins Spiggen och lovade återkomma med fler exempel på fullskalaflygplan som aldrig setts som flygande modell. Denna gång puffar vi för den första VG-kärran (variabel geometri) F 111. Med liten pilvinkel får man kort start- och landingssträcka samt stor räckvidd vid måttliga hastigheter. När vingarna ställs i sitt bakersta läge kan höga farter uppnås och forceringar göras på låg höjd. Vem klarar konstruktionsuppgiften att göra flygande VG-modell.

I nästa nummer ska vi presentera den första ritningen på ASJA:s Viking.

TÄVLINGSKALENDER

FRIFLYG

8- 9/6	Oldtimertävling. Klasser enl inbjudan. Örebro Flygfält. Arr Nimbus, Kumla
22-23/6	NL, Finland
29-30/6	Skvaderns Nattävling, Sundsvall
/	SM
/	Solnas Höstävling

LINFLYG

2/6	Motalapokalen. Stunt, combat
8- 9/6	Vårtävlingen+grenkonferens, Norrköping, Arr. Gamem
15-16/6	Uttagningstävlingen. F2A2, B2,C2, D2. Västerås
29/6-7/7	Sommariägret, Danmark
29/7-1/8	VM, Helsingfors, Finland
/	NL, Danmark
25/8	I HT. F2A2, B2,C2, D2, Danmark
8/8	Filbyter, stunt, combat, TR. Linköpings. Arr LEN
15/9	II HT. F2A2. B2.C2.D2. Danmark
22/9	SM, Göteborg, Arr AKG

RADIOFLYG

2/6	RCIII, RCV. Hagshult Smålands MFF
15-16/6	Pylontävling, Valfri klass, Höganäs
	NL. RCI. RCV. Stockholm
	Domarkurs
10-11/8	Pileträffen. RCV. Everöd. Arr YFK
	SM. RCI
	SM. RCV

RAKETFLYG

8/9	SM, PC-1, AC-2. Arrangör sökes
-----	--------------------------------

NORGE

2-3/6	Alla linflygklasser. Ulven exercisplats
9/6	Radiosegelmästerskapen. Ski
30/6	Linflygmästerskapen. Flesland
11/8	Alla linflygklasser. Torp flygplats
15/9	Multimästerskapen. Flesland
6/10	Höstcuppen. Alla friflygklasser. Torp flygplats. Jarsberg

INTERNATIONELLT

2-3/6	Nordtävlingen. Maubeuge, Frankrike. Friflyg F3 A
23/6	Pierre Trebod-tävlingen Peronne, Frankrike. Friflyg
28-30/6	Alptävlingen. Wienerneustadt, Österrike. Friflyg
6-7/7	München, Västtyskland. Friflyg
6-7/7	Brno, Tjeckoslovakien. F1 D
/7	Mecsektävlingen, Pecs, Ungern. F2 A F2 C
20-21/7	Hradec-Kralovy, Tjeckoslovakien. F2 A-Skalaflyg
29/7-4/8	Olathe, Kansas, USA. Nationals. Alla klasser
/8	EM. Zagreb. Jugoslavien. F1 C
15-18/8	Spitzerburg, Österrike. Magnetstyrning
15-18/8	Etrich Challenge-tävlingen. Salzburg, Österrike. F3 A, F3 C
/8	VM. Helsingfors, Finland. Linflyg. Skalaflyg
24-25/8	Kolibriltävlingen. Völtendorf, Österrike. F1 A, Magnetstyrning
7-8/9	Kralovy-Vary, Tjeckoslovakien, F3 A
30/8-2/9	EM. Hamburg. Saar, Västtyskland, F1 A, F1 B
27-29/9	Dolomitttävlingen. Lienz, Österrike. F3 A, F3 C
/7- /8	Radioflyg VM 1969. Västtyskland
	Friflyg-VM 1969. Spanien eller Italien
	Raketflyg-VM 1969 Jugoslavien
	Linflyg-VM 1970 Sovjetunionen
	Inomhus-VM 1970 Polen

TRE PSYKEDELISKA ÖVNINGAR FÖR MODELLFLYGARE

1. Tänk Dig, att Du just ska flyga världens snabbaste lin-kontrollmodell. Sträck handen rakt ut och snurra sedan det fortaste Du kan (gärna med förbundna ögon) medsols, eller möjligen motsols, medan Du gör Ditt yttersta för att hindra den tänkta modellen att kvadda. Kvaddar den i alla fall så återstår inget annat än att börja om från början. Tänk Dig att ... Näväl, efter någon timmes raskt snurrande börjar de mest fantastiska psykedeliska färger och mönster att uppträda, och innan Du svimmar kommer Du att ha upplevt något enastående.

2. Övning två kräver inte så mycket kroppsarbete och lämpar sig således utmärkt väl för den muskelsvage. Sätt Dig bekvämt tillrätta invid en combatcirkel, och försök att (viktigt: utan att blinka) följa en combatmodell med blicken. Samma sensationer som under 1).

3. Övning tre är anpassad för hemmabruk och kulna vintervällar. Gå till Din hobbyverkstad och tag fram Din finaste modell. Hoppa sedan helt lätt på den och försök sedan att reparera den. Upprepa förfarandet tills Du börjar se rött, vilket är ett tecken på att Du lyckats.

Övningarna kan naturligtvis med fördel kombineras, var-vid Du upplever dubbel (resp tredubbel) tillfredställelse.

UTBILDNING

Sommarens instruktörskurs varar från 28 juli till 3 augusti. Anmälningavgiften är 100:- kr och i detta ingår kostnader för resor, mat och logi oavsett var i landet deltagaren har sin hemvist. Gunnar Kalén (adress finns på sid 2) och Calle Sundstedt är kursledare och lämnar gärna ytterligare upplysningar.

ÖNSKASKÖPA

För en amerikansk prenumerants räkning efterfrågar vi samtliga årgångar av Modell(flyg)nytt utom 1964-65 och 1967. Svar med prisuppgift till red enl adress på sid 2.

TILLSALU

Modellflygnytt tryckta i A5-format 1965 och tidigare finns till salu vid förbundsexpeditionen. Klubbarna erhåller 50 st för 5 kr plus frakt,

Ny OS MAX H 29R 90:-, Dixielander i byggsats 20:-, Dee-Moné i byggsats 15:-. Leif Thomsen, Box 25, Skyllberg, tel 0583/40055 (kl 17,00),

F o M 10 kanal kompl med 5 transmitt, ackar och laddaggregat. Börje Rönnkvist, Kyrkvärdsplan 6, Uttran, 0753/30729

12 kanals R/C anläggning Arcon 12SL komplett med Sankyo servon och batt. Frekv 27.245 mHz + extra krist.sats. Rolf Lausen, Lagerlundav. 23, Malmslätt. Tel 013/99776.

Controlair GG säljes förmånligt. Komplet med Rand's GG-Pack. Greger Mårtensson, tel 08/246845, arb.tid.

NY MODELL KATALOG

Modellflyg • Modellbåtar
Radiokontroll • Motorer
Modelljävvar • Miniracing
Plastmodeller • Byggmaterial

Ett fantastiskt hobbysortiment

Årets special-kataloger
Se kupongen!

Utöver jätteprogrammet av Modellflyg och Båtmodeller finner Ni i KATALOG Nr 15 ett intressant urval av det bästa marknaden bjuder i PLASTMODELLER - MINIRACING, exklusiva MODELL-LOK och VAGNAR - BILMODELLER för samlare och mycket mera.

Köp katalogen hos modellhandlaren eller skriv efter den idag!

Stora Modellkatalogen No 15	3:50
SCALEXTRIC 1/32	1:25
SCALEXTRIC SUPER 1/24	1:-
FROG Plastmodeller	1:-
MINIC HO Bilbanor	1:-
TRIANG/HORNBY HO tåg	1:50
PYRO Plastmodeller	1:50
RUSSKIT slotracing 1/24	1:50
STROMBECKER slotracing	1:50
Arnold Rapido tåg 1:160 "N"	1:-
FLEISCHMAN Tåg HO	1:-
POCHER Tåg HO	1:-
FULGUREX/TENSHODO Tåg HO	5:75

SVEN E. TRUEDSSON
MODELLFLYGINDUSTRI
STORGATAN 25 MALMÖ C

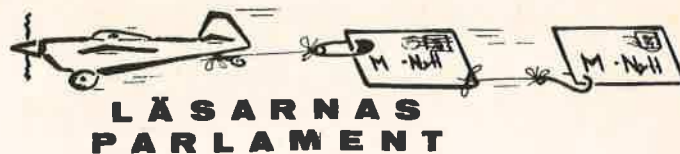
Betala med frimärken.

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

**Ju fler
medlemmar
desto starkare
organisation**

**SVAR PÅ TORE LOODINS UPPMANING I LEDAREN
MN 6/67 TILL LANDETS MODELLFLYGKLUBBAR ATT
FÖRSÖKA SKAFFA SIG PR OCH SAMARBETA MED KOM-
MUNALA INSTANSER.**

Vi i Kristianstads Modellflygklubb vill belysa hur vi lyckats i våra ansträngningar att få till stånd ett gott samarbete med fritidsnämnden i staden.

Klubben som tidigare bedrivit en haltande verksamhet i ca 3 år, fick efter vädjan från vår ordförande ett generöst erbjudande i augusti 1967 från Hemgården i staden att kostnadsfritt disponera en lokal helt fristående från all övrig verksamhet. Erbjudandet kom som sänt från ovan då vi sedan en tid varit hemlösa.

I lokalen, som är en stor och ljus tvårumslägenhet har vi redan hunnit bedriva kursverksamhet för ett tiotal flygintresserade ungdomar.

Hemgården har välvilligt bekostat allt kursmaterial såsom undervisningsfilmer, verktyg m m samt har visat sig vara ett trivsels- och kamratskapets forum.

Med det är inte bara lokalfrågan som ska lösas, vi måste ju också ha utrymme där vi kan utöva våra färdigheter i flygkonstens alla varianter. Det problemet övervanns genom att F5 i Ljungbyhed välvilligt upplät sitt övningsfält i Rinkaby åt oss.

För att övergå till PR verksamheten så kontaktade ordföranden ortstidningen (Kristianstadsbladet) som gjorde ett utförligt reportage om vår verksamhet.

Därefter blev i ombedda att försöka åstadkomma en utställning vid Hemgårdens julvisning. Denna utställning blev så uppskattad att vi omgående erbjöds att arrangera en liknande i stadsbibliotekets lokaler under fjorton dagar, och har också blivit en framgång för klubben. Den senare utställningen har placerats på ungdomsavdelningen och har en yta av ca 6x5 m. Utställningsföremålen består dels av färdiga och halvbyggda modeller och dels av byggsatser, en del utspridda för bättre åskådlighet och detaljer med anknytning till modellflyget.

Vidare har vi tryckt stenciler med information som allmänheten får medtaga. Det kan också nämnas att tidningen Arbetet (vars upplaga når hela Skåne) redan under utställningens iordningställande tog kontakt med klubben för ett reportage

En PR-grej vi också vill nämna är uppvisningsflygning. KMFK har i skrivandets stund haft en sådan flygning, som skedde i samband med invigning av en idrottsplats i trakten. Flera är lovade och ska genomföras under 1968. Ovan nämnda flygning innebar en inkomst för klubben med 50:- då grabbarna som genomförde flygningen lät hela behållningen gå till klubben.

Så till alla andra klubbar i landet, vill vi önska samma lyckosamma samarbetsvilja från den kommunala sidan.

Dennis Nielsen

Dennis Niensens brev om de initiativ som Kristianstads MFK tagit är ett gott exempel på den anda som förbundsordföranden Tore Loodin önskade fortsatt spridning genom sitt julmeddelande i föl till förbundets medlemmar. SMFF gratulerar och tackar KMFK för initiativen samt tackar Dennis för brevet, som vi hoppas ska inspirera KMFK till ytterligare framgångar och övriga klubbar i förbundet till efterföljd.

Red

Rekrytering

I höstas strax efter skolstarten gjorde vi i Nimbus, Kumla en drive för att värva nya medlemmar. Efter ett förslag av Lennart Flodström i ett nummer av Modellflygnytt utarbetade vi vår plan.

Ett flygblad med upplysningar om var, när och i stort sett hur det hela skulle gå till ritades, skrevs, duplicerades och spreds med rektorernas benägna tillstånd i hög- och mellanstadieklasserna i Kumla.

Vårt upprop lockade 16 pojkar att komma till klubblokalen, där de samtliga fick en enkel balsammodell med gumminmotor - Skeeter Hobbyfirman som sålde en kartong sådana gav oss rabatt och skänkte några byggsatser att användas som priser.

Efter montering och kort instruktion bar det av till några nyslagna åkrar. Större delen av klubbmedlemmarna medverkade som instruktörer och fick en eller två grabbar att ta hand om. Provflygningar gjordes och därefter fick deltagarna ställa upp till start. Flygningarna skedde på kommando och det blev därför lätt att jämföra sina egna och kamraternas flygtider. Vid fjärde omgången var spänningen stor, varje resultat ropades ut och spänningen steg. 10-åriga Anders Gustavsson noterade 24 sekunder och nu blev han svår att hota. Gummisnoddar drogs till bristningsgränsen, men hans seger var klar då han nådde 16 sekunder i sista starten.

Hela skaran återvände till klubblokalen där deltagarna bjöds på äppelmust - skänkt av Kumla Fruktindustri (Obetald annons). Gamla härliga men värdefullt instruerande Shellfilmen om modellflyg visades, varefter prisutdelning vidtog.

Glädjen var stor bland deltagarna. Glädjen var stor bland klubbmedlemmarna

Ock vi fick direkt 6 nya medlemmar.
Glädjen var stor i klubbledningen.

Sven-Olof Lindén

Om alla klubbar ökar med 6 medlemmar - t ex genom en drive av det slag som Sven-Olof beskriver - så innebär det en medlemsökning för SMFF på mer än 25 %. Och somliga klubbar orkar säkert med större öknings än 6 medlemmar.

Red

Olle Blomberg och Bernt Wickman med de glada deltagarna i Nimbus värvartävling.

MODELLFLYGNYTT

SVERIGES MODELLFLYGFÖRBUND

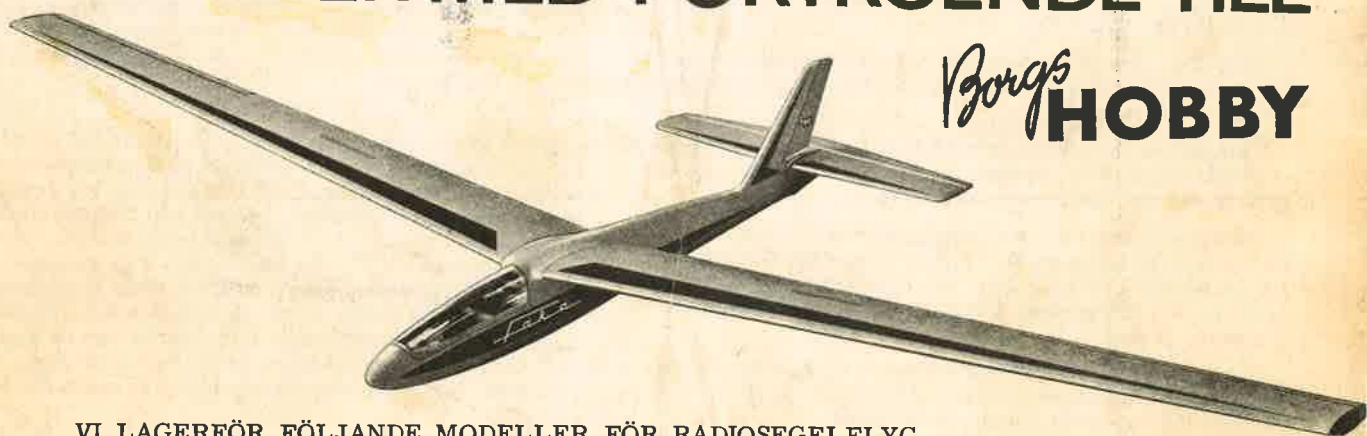
Fack 11060, 60011 Norrköping 11

Ansvarig utgivare: Göran Alseby

UTGIVARKORSBAND

SMHI-Rotaprinttryck, Stockholm 1968

NÄR DET GÄLLER RADIOFLYG VÄND ER MED FÖRTROENDE TILL

Vorgys
HOBBY

VI LAGERFÖR FÖLJANDE MODELLER FÖR RADIOSEGELFLYG

GRAUPNERS "FOKA"	115:-	SCHUCO HEGI "ALI"	110:-
GRAUPNERS "CLOU"	86:-	ENGELS "LO 100"	125:-
GRAUPNERS "K10"	129:50	ENGELS "BJÖRN"	95:-
		Med flera	Se även Skyltfönstret

Detaljer för installationer finns i lager av följande fabrikat,
RAND, ROCKET CITY, DU BRO, RC-CRAFT, m.fl.

Motorer lagerföres från

OS, ENYA, WEBRA

REV-UP RC-propellrar

TORNADO-propellrar

FIREBALL glödstift alla typer

VECO spinnrar alla storlekar

Hela KAVAN programmet

HOBBY-POXY

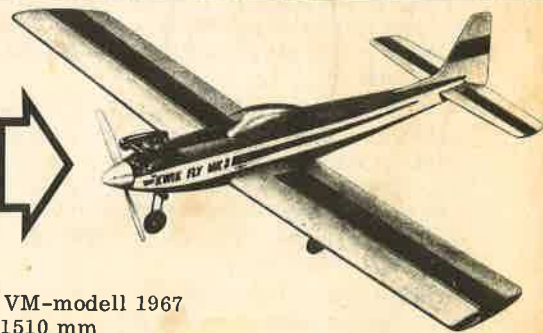
För er som vill flyga på söndag,
snabbyggsatsen PIONEER

ALLT ÖVRIGT I RC- BYGGSATSER

Vorgys
HOBBY

Apotekaregatan 7, LINKÖPING. Tel. 123981

NYHET

Kwik Fly Mk 3

Phil Krafts vinnande VM-modell 1967

Spännvidd: 1510 mm

Längd: 1280 mm

Vikt: 2700 gr

Pris kronor 149:50

Lågvingad multimodell för ca 10 ccm motorer.

LYXBYGGSATS med förarbetat material som t.ex. utsågade och frästa trädetaljer, stansad balsa och flygplywood. Förkortad byggtid tack vare de förlimmade och basade främre kroppssidorna.